

Anne Surakka, Virpi Kuvaja-Köllner & Reija Paananen

**VALMENNUSPAJA MAHIKSEN VAIKUTUSTEN JA
KUSTANNUSTEN TARKASTELUA**

"Aina saa tulla ja voi puhua mistä vaan – luottamuksella"

Anne Surakka, Virpi Kuvaja-Köllner & Reija Paananen

**VALMENNUSPAJA MAHIKSEN VAIKUTUSTEN JA
KUSTANNUSTEN TARKASTELUA**

**”AINA SAA TULLA JA VOI PUHUA MISTÄ VAAN
– LUOTTAMUKSELLA”**

**Diakonia-ammattikorkeakoulu
Helsinki 2017**

DIAK PUHEENVUORO 10

Julkaisija: Diakonia-ammattikorkeakoulu

Kannen kuva: Shutterstock

Taitto: Juvenes Print Oy

ISBN 978-952-493-293-6 (verkkojulkaisu)

ISSN 2343-2217 (verkkojulkaisu)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-293-6>

Juvenes Print Oy

Tampere 2017

TIIVISTELMÄ

Anne Surakka,
Virpi Kuvaja-Köllner &
Reija Paananen

VALMENNUSPAJA MAHIKSEN
VAIKUTUSTEN JA KUSTANNUSTEN
TARKASTELUA

”Aina saa tulla ja voi puhua mistä vaan
– luottamuksella”

Helsinki:

Diakonia-ammattikorkeakoulu 2017

59 s.

Diak Puheenvuoro 10

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää työttömille ja työelämän ulkopuolella oleville, alle 29-vuotiaille tarkoitettun valmennuspajatoiminnan vaikutuksia ja kustannuksia. Valmennuspaja on matalan kynnyksen toimintamalli, jossa yhdistyvät starttipajan ja perinteisen työpajan sekä seinättömän pajan ja nuorten Ohjaamon toiminta-ajatukset. Pajan asiakkaat ovat nuoria tai nuoria aikuisia, jotka tarvitsevat tukea opiskeluun, työllistymiseen tai arjen asioihin.

Tutkimuksen aineisto koostui Muhoksella toimivan valmennuspaja Mahiksen asiakkaista, joiden pajajakso ajoittui tammikuun 2015 ja elokuun 2016 välille. Tutkimus tuotti tietoa siitä, millaisia vaikutuksia pajajaksolla oli palveluun kiinnittyneiden nuorten hyvinvointiin jakson aikana ja sen jälkeen. Päivittäiseen elämään kohdistuneita vaikutuksia havainnoitiin pajan toimintoihin sitoutumisen, oman elämäntilanteen ymmärtämisen, tulevaisuuteen suuntautumisen, vuorovaikutustaitojen, arjen sujumisen sekä palveluiden käytön, sosiaalisen elämän ja verkostojen kautta. Lisäksi arvioitiin valmennuspajatoiminnan tavoitteiden toteutumista oman alan ja koulutusmahdollisuuksien löytyminen sekä nuorten työelämävalmiuksien ja työelämään kiinnittymisen edistämässä.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että pajajaksolla oli myönteisiä vaikutuksia nuorten hyvinvointiin ja osallisuuteen. Suurella osalla nuorista tulevaisuuden suunnitelmat selkiytyivät ja heillä oli enemmän tavoitteita elämälleen sekä pyrkimyksiä oman elämäntilanteensa parantamiseen. Nuorten vuorovaikutustaidot sekä sitoutuminen ja osallistuminen pajan erilaisiin toimintoihin paranivat, ja yhä useampi kykeni hoitamaan asioitaan omatoimisesti pajan ulkopuolella.

Myös nuorten sijoittumisen osalta tulokset olivat erittäin hyviä: yli 60 prosenttia asiakkaista sijoittui pajajakson jälkeen koulutukseen tai työelämään. Pajatoiminnan kustannuksia arvioitaessa käytettävien resurssien ja toiminnasta saatavien hyötyjen suhdetta voitiin pitää vähintäänkin kohutuullisena ja toimintaa perusteltuna sekä kunta- että kansantalouden näkökulmasta.

Suurella osalla asiakkaista oli erilaisia oppimisen ja mielenterveyden häiriöitä. Palveluun kiinnittymättömillä henkilöillä oli puolestaan taustalla yleisimmin hoitamattomia päihde- ja mielenterveysongelmia. Tämän tutkimuksen tulokset tukevatkin näkemyksiä siitä, että monet syrjäytymisvaarassa olevat nuoret tarvitsevat kokonaisvaltaista ja yksilöllisesti räätälöityä tukea: pelkkä opiskelu- tai työpaikan tarjoaminen ei riitä. Palvelujärjestelmän on sitouduttava asiakkaisiin ja vahvistettava ennen kaikkea yksilöiden osallisuutta ja toimijuutta.

Asiasanat: nuoret, työttömät, syrjäytyneet, valmennuspajat, työpajat, kustannukset, vaikutukset

Teemat: Hyvinvointi ja terveys

ABSTRACT

Anne Surakka,
Virpi Kuvaja-Köllner &
Reija Paananen

**STUDY OF THE OUTCOMES AND
COSTS OF VALMENNUSPAJA MAHIS
(COACH WORKSHOP OPPORTUNITY)
”Always welcome and may talk about
anything – confidentially”**

Helsinki:

Diaconia University of Applied Sciences, 2017

59 s.
Series

Diak Puheenvuoro 10
[Diak Speaks 10]

The purpose of this study was to learn the outcomes and costs of a coach workshop activity targeted to young people outside studies and working life, aged below 29. This workshop is a low-threshold operation that combines several different workshop concepts: start-up, traditional, workshop without walls, and one-stop guidance centre. The customers of Mahis are young people and young adults that need help with studies, employment or practical daily matters.

The research data was provided by customers of Mahis, which is a coach workshop at the municipality of Muhos. The study period was January 2015 – August 2016. The study provided information concerning the impacts of the workshop, both during the workshop period and after it, on the wellbeing of the young people participating closely in the service. These impacts were observed through several factors: commitment to the workshop activities, understanding of one’s own circumstances, future orientation, interaction skills, fluency of daily chores, use of services, social life and networks. In addition, the attainment of the workshop goals was assessed in terms of whether the young people discovered their own fields and found training opportunities, and how their working-life skills and working-life contacts were advanced.

The research results showed that the workshop period had positive effects on the wellbeing and participation of the young people. The majority of the young people managed to clarify their plans for the future; they acquired more goals as well as a better motivation to improve their circumstances. The interactive skills of these young people were improved while their commitment to and participation in the workshop activities also improved. More of them than before learned to handle independently their daily business outside the workshop.

In addition, the placement record for these young people was excellent: after the workshop period, over 60% of them found a place either in education or in working life. When evaluating the costs of this workshop, the ratio of the resources in use to the benefits of the operation was, to say the least, reasonable, and the operation was well-founded from the perspective of municipal as well as national economy.

A large number of the customers had various disturbances relating to learning and mental health. Those who were not keen to participate often had untreated drug and mental health problems in their history. The results of this study support the view that many young people in danger of marginalisation need comprehensive, individually tailored support; it is not sufficient to offer them a place at a school or a job. The service system must be committed to its customers and strengthen, first and foremost, the participation and social agency of individuals.

Keywords: young people, unemployment, social exclusion, workshops, effects, costs

Themes: Welfare and health

SISÄLLYS

1 Johdanto	9
2 Mahiksen toimintatapa	11
3 Tutkimusaineisto ja analyysimenetelmät	13
4 Valmennuspajatoiminnan kustannukset	15
5 Valmennuspaja-asiakkaiden taustat ja toimenpiteet	17
Palveluun ohjautuminen, valmennuksen kesto ja toimenpiteet ...	17
Nuorten koulutustausta ja erilaiset tuen tarpeet	20
Palveluun kiinnittymättömät nuoret	21
6 Valmennuspajatoiminnan vaikutuksia päivittäiseen elämään	23
Sitoutuminen	23
Oman elämäntilanteen ymmärtäminen ja tulevaisuuteen suuntautuminen	24
Vuorovaikutustaidot	25
Arjen sujuminen	26
Elämäntilanne, palvelujen käyttö ja verkostot	27
7 Nuorten kosketus työelämään ja elämäntilanne pajajakson jälkeen	29
Työkokemuksen karttuminen pajajaksolla	29
Nuorten elämäntilanne pajajakson jälkeen	30
8 Toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutuminen, kustannusten arvioiminen ja arvioinnin kehittämistarpeet ..	33
Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen	33
Toiminnan kustannusten arviointi	36
Arvioinnin kehittämistarpeet	37
9 Johtopäätökset	39
LÄHTEET	41
LIITTEET	43

TAULUKOT JA KUVIOT

Taulukko 1	Valmennuspajalle ohjautuminen	18
Taulukko 2	Asiakkaiden käyttämät toimenpiteet ja toimenpiteiden kesto	19
Taulukko 3	Jalkautuvan työn muodot ja käyntimäärät	20
Taulukko 4	Nuoren sijoittuminen pajajakson jälkeen sekä elämäntilanne elokuussa 2016	30
Taulukko 5	Valtakunnallisen työpajakyselyn ja Mahiksen tulosten vertailua nuorten sijoittumisessa	35
Kuvio 1	Nuorten sitoutuminen toimintaan ennen ja jälkeen pajajakson (keskiarvo)	24
Kuvio 2	Oman elämäntilanteen ymmärtäminen ja tulevaisuuteen suuntautuminen ennen ja jälkeen pajajakson (keskiarvo)	25
Kuvio 3	Nuorten vuorovaikutustaidot ennen ja jälkeen pajajakson (keskiarvo)	26
Kuvio 4	Arjen sujuminen ennen ja jälkeen pajajakson (keskiarvo)	26
Kuvio 5	Nuoren elämäntilanne, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden käyttö sekä harrastukset ennen ja jälkeen pajajakson, %	27

1 JOHDANTO

Koulutuksen ulkopuolelle jääminen ja työttömyys ovat keskeisiä riskitekijöitä nuorten syrjäytymiseen johtavalla polulla. Useissa hankkeissa on pyritty tukemaan nuorten elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia. Tietoa aktivointitoimenpiteiden vaikutuksista ja niistä aiheutuvien kustannusten jakautumisesta on kuitenkin olemassa vain vähän. Tässä tutkimuksessa selvitetään matalan kynnyksen valmennuspajan toimintamallilla aikaansaatuja vaikutuksia ja toiminnasta aiheutuvia kustannuksia.

Tutkimuksessa tarkasteltava valmennuspaja Mahis on alle 29-vuotiaiden työttömien ja työelämän ulkopuolella olevien palvelu, jossa yhdistyvät sekä starttipajan, työpajan että seinättömän pajan ja nuorten Ohjaamon toiminta-ajatukset. Valmennuspajan toiminnan tavoitteena on tukea nuoren osallisuutta ja hyvinvointia, auttaa häntä oman tulevaisuutensa suunnittelussa sekä mahdollistaa yksilöllisen polun löytyminen ja toteutuminen.

Tässä tutkimuksessa tuotetaan tietoa siitä, paraneeko valmennuspajalla mukana olleiden nuorten hyvinvointi toiminnan aikana ja sen jälkeen. Tarkemmin sanottuna millaisia vaikutuksia pajajaksolla on asiakkaiden arjen sujuvuuteen, hyvinvointiin ja osallisuuteen sekä siihen, mihin nämä nuoret sijoittuvat jakson loputtua. Tutkimuksessa selvitetään myös pajatoiminnan ylläpidon kustannuksia sekä sitä, mitä kustannuksilla saadaan aikaan.

Valmennuspajan toiminnan tarkastelu kohdistettiin tammikuun 2015 ja elokuun 2016 välille. Tarkastelujakson aikana pajalla aloitti 68 nuorta, joista 14 henkilöä kävi pelkästään tutustumassa toimintaan, mutta jotka eivät kiinnittyneet palveluun. Tässä tarkastelussa keskityttiin pääasiassa niihin 54 henkilöön, jotka kiinnittyivät palveluun pitkäkestoisemmin. Tarkastelun teki nuorten kanssa pajalla edellä mainitulla aikavälillä työskennellyt työhönvalmentaja. Arviointi tehtiin jälkikäteen helmikuussa 2017. Työhönvalmentaja arvioi asiakkaan tilannetta kolmena eri ajankohtana: pajalle tultaessa, sieltä lähdettäessä sekä elokuussa 2016. Nuorten tilastoinnissa ja jatkopolkujen seurannassa käytettiin lisäksi PARty-järjestelmää, jonne kirjataan seurantatiedot vielä vuoden ajan pajalta lähdön jälkeen.

Tutkimusraportissa on haluttu antaa tilaa myös entisille mahislaisille. Teksti sisältää otteita, joissa nuoret kertovat omasta tilanteestaan ennen valmennuspajalle tuloa ja siitä, mitä Mahis antoi heidän elämäänsä.

2 MAHIKSEN TOIMINTATAPA

Se oli 2.10.2014 ja torstai, kun menin ekan kerran Mahikselle. Join kahvit ensin ja sitten poristiin vastaavan ohjaajan kanssa. Nyt muistan, että silloin olin todella helpottunut, kun minulle sanottiin, että nyt voit hengähtää jonkun aikaa. – Mahislainen

Nuorten Ystävät ry:n Valmennuspaja Mahis on toiminut Muhoksen kunnassa vuodesta 2013 alkaen. Mahikselle voivat tulla kaikki opiskeluun, työllistymiseen tai arjen asioihin tukea tarvitsevat nuoret tai nuoret aikuiset. Toiminnalla pyritään tavoittamaan kaikki paikkakunnalla tukea tarvitsevat nuoret yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Yhteistyö on tiivistä työ- ja elinkeinotoimiston, sosiaali- ja terveystoimen, oppilaitosten sekä nuorten palveluja tarjoavien tahojen kanssa. Toiminta on asiakkaille maksutonta.

Nuori voi olla pajalla kuntouttavassa työtoiminnassa, työkokeilussa tai mukana nuoren ja pajan välisen sopimuksen mukaisesti. Nuorelta ei edellytetä alkuun sopimuksen tekemistä, vaan pajaan voi tulla tutustumaan sitoumuksetta. Jokaisella nuorella on oma työhönvalmentaja, joka jalkautuu rinnalla kulkijaksi erityisesti siirtymävaiheisiin opiskelu- ja työpaikoille. Päivittäisessä toiminnassa korostuvat nuorten tavoitteiden mukainen mielekäs tekeminen sekä tarvittava valmennus ja ohjaus. Nuoret ovat mukana toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa, uusien työntekijöiden rekrytoinneissa ja muussa pajan päätöksenteossa.

Valmennuspajalla ei ole erikseen henkilökunnan työhuoneita, ja samoissa tiloissa toimii myös Muhoksen kunnan etsivä nuorisotyö. Kunnan sosiaali- ja terveystoimi on olennaisessa roolissa pajan nuorten monialaisessa tukemisessa. Sosiaalityöntekijät jalkautuvat vähintään kerran kuussa pajalle keskustelemaan nuorten kanssa ja jakamaan tietoa nuoria askarruttavista asioista. Nuoren aktivointisuunnitelmia ja asiakastapaamisia sosiaalityöntekijä tulee välillä tekemään pajalle.

Valmennuspajalla käy päivittäin 15–20 nuorta. Päivät sisältävät arkikuntouttavaa työtä, ryhmätoimintaa ja yksilövalmennusta nuoren tarpeiden

mukaan. Liikuntaa ja vapaa-ajantoimintoihin tutustumista, pienryhmätöimintää, ruuanlaittoa ja siivousta on viikoittain. Tarpeen mukaan järjestetään muun muassa vuorovaikutukseen, hyvinvointiin ja ravitsemukseen, taloustaitoon, työnhakuun, pääsykokeisiin valmistautumiseen, ensiaputaitoihin tai turvallisuuteen liittyviä ryhmiä ja kursseja. Erilaiset tapahtumat, messut ja muut nuorille suunnatut toimintapäivät ovat osa arkea. Jokainen nuori saa yksilövalmennusta omalta työhönvalmentajalta tarpeen mukaan. Aikaa ei tarvitse varata, vaan asiat selvitetään nuoren aikataulussa: työntekijä tarttuu hetkeen tilanteen sallimalla ja vaatimalla tavalla auttaakseen nuorta mahdollisimman pian.

Pajalla ei tehdä etukäteen valmista viikko-ohjelmaa, jota kaikki nuoret noudattaisivat. Jokainen viikko on erilainen ja suunnitellaan pajalaisien kanssa pajapalaverissa tai yhdessä päivien lomassa. Päivien sisällöt ovat väljiä ja niihin on jätetty tyhjää tilaa tarkoituksellisesti (ks. liite 13). Taus-ta-ajatuksena on, että viikko-ohjelma antaa tilaa asioille tapahtua. Tällä tavoin ohjelma muotoutuu pajalla olevien nuorten itsenäisten päätösten myötä heidän näköisekseen. Toisaalta nuorten elämäntilanteiden muuttuessa myös heidän tarpeensa ja sitä myötä pajan toiminta muuttuvat. Tästä on esimerkkinä työntekijöiden vetämä viikoittain kokoontuva Mahismamat-ryhmä, joka käynnistettiin nuorten äitien toiveesta vanhemmuuden tukemiseen ja vertaistuen saamiseen.

Nuoren saama tuki ei lopu pajajakson päättymiseen, vaan nuori ”saattaen vaihdetaan” eteenpäin opiskeluihin, töihin tai vaikka uudelle kotipaikkakunnalle. Häneen pidetään edelleen etäyhteyttä puheluiden, tekstiviestien tai sosiaalisen median kautta. Nuori voi hakea tukea pajalta aina tarpeen tullen mahdollisimman matalalla kynnyksellä, kunnes täyttää 29 vuotta (jolloin hän voi tarvittaessa siirtyä 29 vuotta täyttäneiden valmennuspajalle).

Osaltaan Mahiksen toimintaa on kehitetty vuosina 2014–2016 toteutetussa VAPA-hankkeessa. Valtakunnalliseen nuorten matalan kynnyksen toiminnan tähdänneen VAPA-hankkeen Muhoksen pilotoinnissa Mahiksen toimintamallia kehitettiin edelleen vastaamaan vaikeimmassa asemassa olevien nuorten tarpeisiin ja osallisuuden vahvistamiseen. Hankkeen ensisijaisena tavoitteena ei ollut nuoren koulutus- tai työpaikan saaminen vaan nuorten tavoittaminen ja kiinnittyminen valmennuspajan yhteisölliseen toimintaan. Lähtötilanteen haasteita olivat erilaiset elämänhallinnan ja terveyden ongelmat, kuten sitoutumisen pelko, mielenterveysongelmat ja päihteiden liikakäyttö. (Bushnaief & Nikula 2016.)

3 TUTKIMUSAINEISTO JA ANALYYSIMENETELMÄT

Tutkimuksen aineisto koostuu alle 29-vuotiaista nuorista, jotka ovat olleet valmennuspaja Mahiksen asiakkaina tammikuun 2015 ja elokuun 2016 välillä. Toimintaan osallistuneita nuoria oli tarkastelujakson aikana yhteensä 68, joista 54 nuorta kiinnittyi toimintaan siten, että heistä on relevanttia kerätä alku- ja lopputieto. Näille nuorille tehtiin niin sanottu hyvinvointiarviointi, jossa tarkasteltiin heidän elämäntilannettaan ja arjen sujuvuutta ennen ja jälkeen valmennuspajajakson. Hyvinvointiarvioinnin sisällöt ovat olleet Mahiksen toimintamallin keskiössä jo valmennuspajan alkuajoista saakka, mutta niiden kehittämistä ja järjestelmällisen käytön vakiinnuttamista toteutettiin erityisesti VAPA-hankkeen aikana.

Mahiksessa noudatetaan vuorovaikutuksellista ja dialogista työskentelytapaa, jolloin kaikista asiakkaan kanssa tarpeelliseksi koetuista asioista pyritään keskustelemaan ja palvelun kannalta tarvittavat muutokset kirjataan ylös. Hyvinvointiarviointi pohjaa tähän toimintatapaan. Tässä tutkimuksessa hyvinvoinnin tarkasteluun on kuitenkin lisätty myös numeerinen arviointi, jotta muutoksia on voitu havainnollistaa määrällisesti.

Hyvinvointiarvioinnin toteutti työpajan vastaava työhönvalmentajan, joka arvioi asiakkaan tilannetta valmennuspajalle tullessa ja pajalta lähtiessä. Lisäksi nuoren elämäntilannetta arvioitiin elokuun 2016 lopussa, mikäli tästä oli tietoa. Työntekijä käytti arvioinnissa sähköistä kysymyslomaketta, joka on esitelty tämän tutkimuksen lopuksi liitteessä 14. Lomake sisälsi asiakkaiden taustatiedot, tiedot asiakkaan sijoittumisesta valmennuspajajakson jälkeen sekä tiedon asiakkaan tilanteesta elokuun 2016 lopussa. Vastaava työhönvalmentaja täytti lomakkeet työpajalla käytössä olevan PARty-järjestelmän, oman muistinsa ja kokemuksensa perusteella sekä valmennuspajan omaohjaajien tietoihin perustuen.

Kysymyslomake suunniteltiin siten, että sen avulla nuorten kanssa kiinteästi työskennelleen henkilön oli mahdollista huomata muutos yksilölle keskeisissä elämänhallintaa tukevilla asioissa, kuten vuorokausirytmissä, päihteiden käytössä, kiinnostuksessa omaan tulevaisuuteen ja sosiaalisissa suhteissa.

Muutoksia on arvioitu kvantitatiivisten tutkimusmenetelmien avulla. Hyvinvointivaikutuksia on arvioitu kokonaisuutena, erillisinä osiina (esim. arjen hallinta, sosiaaliset suhteet) sekä yksittäisten muuttujien avulla. Asiakkaan arjen sujumisen ja osallisuuden muutosten perusteella voidaan tehdä varovaisia tulkintoja valmennuspajatoiminnan vaikutuksista suhteessa asiakkaan elämänhallintaan ja osallisuuteen sekä koulutusmahdollisuuksien löytymiseen ja työllistymiseen. Syy-seuraussuhdetta ei voida tämän aineiston avulla luotettavasti osoittaa.

Tämän tutkimuksen tutkimussuunnitelma on ollut arvioitavana Oulun yliopiston ihmistieteiden eettisessä toimikunnassa keväällä 2017. Toimikunnalla ei ollut huomautettavaa tutkimuksen eettisestä hyväksyttävyydestä tai muista tutkimuksen toteutustapaan liittyvistä seikoista.

4 VALMENNUSPAJATOIMINNAN KUSTANNUKSET

Vuonna 2016 pajatoiminnan kokonaiskustannukset olivat 203 707 euroa, joista henkilöstökulujen osuus oli 160 149 euroa (sisältäen palkat, sivukulut, lomat, työmatkat, koulutukset ja työnohjaukset). Tarkastellulla ajanjaksolla Mahiksessa työskenteli alkuun kolme työntekijää (tammi-huhtikuu 2015) ja toukokuusta 2015 eteenpäin 3,5 henkilöä. Vuokra- ja kiinteistökulut olivat vuoden ajalta 34 327 euroa. Muut kulut olivat puolestaan 9 231 euroa (sisältäen muun muassa tarvikkeita, vakuutuksia ja ostopalveluja). Näihin kustannuksiin kunta sai nuorten työpajatoiminnan valtionapua 42 000 euroa, ja loput toiminnasta rahoitettiin kuntarahoituksella.

Pajalla aloittaa vuosittain noin 50 uutta asiakasta, joiden lisäksi aiemmin aloittaneista jatkaa noin 20 henkilöä. Tämän tutkimuksen tarkastelujaksolla palveluun kiinnittyi pitempiaikaisesti 54 henkilöä. Edellä esitettyjen kustannusten perusteella seuraavassa on laskettu asiakaskohtaisia kustannuksia sekä A) 70 henkilön (kaikki pajalla vuoden aikana asioineet eri asiakkaat) että B) 54 henkilön (toimintaan kiinnittyneet asiakkaat) mukaan.

A) Toiminnan kustannus asiakasta kohden (kaikki asiakkaat):

$$\text{Kustannus vuodessa} = 203\,707 \text{ €} / 70 \text{ asiakasta} = 2\,910,10 \text{ €/asiakas}$$

$$\text{Kustannus kuukaudessa} = 2\,910,10 / 12 = 242,51 \text{ € kk/asiakas}$$

Mikäli kustannuksista vähennetään valtionavun osuus eli 42 000 €, toiminnan kustannukseksi jää

$$\text{Kustannus vuodessa} = (203\,707 \text{ €} - 42\,000 \text{ €}) / 70 \text{ asiakasta} = 161\,707 \text{ €} / 70 \text{ asiakasta} = 2\,310,10 \text{ €/asiakas}$$

$$\text{Kustannus kuukaudessa} = 2\,310,10 / 12 = 192,51 \text{ € kk/asiakas}$$

B) Toiminnan kustannus asiakasta kohden (kiinnittyneet asiakkaat):

$$\text{Kustannus vuodessa} = 203\,707 \text{ €} / 54 \text{ asiakasta} = 3\,772,35 \text{ €/asiakas}$$

$$\text{Kustannus kuukaudessa} = 3\,772,35 / 12 = 314,36 \text{ € kklasiakas}$$

Mikäli kustannuksista vähennetään vielä valtionavun osuus eli 42 000 €, toiminnan kustannukseksi jää

$$\text{Kustannus vuodessa: } (203\,707 \text{ €} - 42\,000 \text{ €}) / 54 \text{ asiakasta} = 161\,707 \text{ €} / 54 \text{ asiakasta} = 2\,994,57 \text{ €/asiakas}$$

$$\text{Kustannus kuukaudessa} = 2\,994,57 / 12 = 249,55 \text{ € kklasiakas}$$

Kaikkia asiakkaita koskevia kustannuksia on hyödyllistä käsitellä sikäli, että palvelu on joka tapauksessa ollut olemassa kaikkia siellä asioineita varten. Toiminnassa on pitemmällä aikavälillä havaittu, että palvelun piiriin palaa vuosittain muutamia keskeyttäneitä sekä heitä, jotka eivät ensimmäisellä tutustumiskerralla kiinnittyneet laisinkaan.

Seuraavissa luvuissa keskitytään pääasiallisesti palveluun kiinnittyneisiin asiakkaisiin. Valinta on mielekäs, koska palveluun kiinnittyminen on mahdollistanut asiakkaiden elämäntilanteen ja siinä tapahtuvien muutosten seurannan.

5 VALMENNUSPAJA-ASIAKKAIDEN TAUSTAT JA TOIMENPITEET

Tarkasteluajankohtana tammikuusta 2015 elokuuhun 2016 yhteensä 68 nuorta aloitti pajatoiminnassa. Asiakkaista 54 (79,4 %) kiinnittyi palveluun. Kiinnittyneistä nuorista miehiä oli 65 prosenttia ja naisia 35 prosenttia. Asiakkaista nuorin oli 18-vuotias ja vanhin 28-vuotias pajalla aloittaessaan. Asiakkaiden keski-ikä oli 21,4 vuotta. Nuorten asuminen oli tyyppillistä tämän ikäluokan asumista: heidän joukossaan oli sekä yksin asuvia, puolison tai avopuolison kanssa asuvia ja vanhempien luona asuvia. Toisaalta voidaan todeta, että asiakkaiden asumistilanne kehittyi myönteisesti pajajakson aikana, koska pajalta lähdön aikaan vain kahden henkilön tilanne oli epämääräinen eli henkilö oli asunnoton tai asui esimerkiksi kavereiden luona.

Hieman yli kymmenesosalla nuorista oli tässä vaiheessa omia lapsia. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta he myös asuivat samassa taloudessa lastensa kanssa. Välit omiin vanhempiin olivat kunnossa suurimmalla osalla.

Palveluun ohjautuminen, valmennuksen kesto ja toimenpiteet

Luin keväällä lehdestä, että Muhokselle perustetaan syksyllä valmennuspaja työttömille nuorille. Marraskuussa olin ollut kotona työttömänä työnhakijana useamman kuukauden, eikä työnhaku edistynyt. Aluksi tuntui mukavalta olla työttömänä kotona, mutta sitten rupesi menemään itsetuottamus ja mietin, olenko minä arvokas ihminen. Muistin, mitä olin lukenut keväällä ja soitin pajalle. Aloitin pian kuntouttavan työtoiminnan jakson Mahiksella. Menin pajalle arkana ja mietin, sopeudunko pajalaisten joukkoon. Pian huomasin, kuinka huipputyyppejä pajalaiset ovat.
– Mies, 25 vuotta

Palveluun kiinnittyneistä nuorista joka kolmas tuli pajalle sosiaali- ja terveystoimen kautta. Hieman yli neljännes otti pajalle yhteyttä itse, kun taas etsivän nuorisotyön kautta tuli vajaat 15 prosenttia asiakkaista. Kategoriiaan ”muu taho” lukeutuivat muun muassa kriminaalihoito, jälkihoito ja diakoniatyöntekijä.

TAULUKKO 1. Valmennuspajalle ohjautuminen.

	Lukumäärä	%
TE-toimisto	5	9,3
Toisen asteen oppilaitos	2	3,7
Sosiaali- ja terveystoimi	16	29,6
Suoraan pajalle	14	25,9
Etsivä nuorisotyö	8	14,8
MT-palvelut	3	5,6
Muu taho	6	11,2
Yhteensä	54	100

Vajaa kaksi kolmasosaa valmennuspajan asiakkaista osallistui yhteen toimenpiteeseen ja loput kahteen eri toimenpiteeseen. Yleisin asiakkailla käytössä ollut toimenpide oli Mahis-sopimus. Pelkästään tällä sopimuksella osallistujia oli 40 prosenttia. Mahis-sopimus on työpajan ja asiakkaan välinen sopimus, jonka avulla asiakas voi aloittaa toiminnan matalan kynnyksen kautta ilman sitoutumista.

Tiiviin tuen kautta asiakkuuden aloitti yhdeksän nuorta. Tiiviissä tuessa asiakkaalla on yksilötapaamisia työhönvalmentajan kanssa, eikä hänen siten tarvitse kohdata muita asiakkaita käynneillään. Heistä neljä jatkoi vielä Mahis-sopimuksella. Noin kolmannes asiakkaista oli kuntouttavassa työtoiminnassa, ja heistä valtaosa oli aloittanut myös Mahis-sopimuksella. Pelkästään työkokeilussa olleita ei ollut lainkaan, mutta kaksi henkilöä oli aloittanut Mahis-sopimuksella ja jatkanut sitten työkokeilussa.

TAULUKKO 2. Asiakkaiden käyttämät toimenpiteet ja toimenpiteiden kesto.

	Lukumäärä	%	Jakson kesto, kk (keskiarvo)	Jakson kesto, kk (mediaani)
Tiiviin tuen aloitus	9	16,7	2,44	3
Mahis-sopimus	22	40,7	2,31	4
Kuntouttava työtoiminta	3	5,6	7,88	8
Tiiviin tuen aloitus ja Mahis-sopimus	4	7,4	7,25	5,5
Mahis-sopimus ja kuntouttava työtoiminta	14	25,9	10,79	10,5
Mahis-sopimus ja työkokeilu	2	3,7	6	6
Yhteensä	54	100		

Keskimääräinen pajajakson kesto oli palveluun kiinnittyneillä 6,15 kuukautta ja mediaani 4 kuukautta. Laskettaessa asiakaskohtaisia toiminnan kustannuksia edellisen luvun kustannustietojen perusteella keskimääräiset kustannukset pajajakson toiminnasta olivat 1 534,73 euroa asiakasta kohti ($6,15 \text{ kk} \times 249,55 \text{ € kk/asiakas} = 1534,73 \text{ €/asiakas}$). Jakson mediaanikes-ton perusteella laskettaessa kustannus oli 998,20 euroa asiakasta kohti ($4 \text{ kk} \times 249,55 \text{ € kk/asiakas} = 998,20 \text{ €/asiakas}$).

Valmennuspajalla asiakasta tuetaan erilaisilla menetelmillä. Nuori määrittää itse omat tavoitteensa ja suuntaa toimintaansa tavoitteidensa mukaisesti. Olennaista on oman työhönvalmentajan yksilöllinen ja kokonaisvaltainen tuki, jota hyödyntäen nuori vahvistaa valmiuksiaan arkeen sekä opiskelu- ja työelämään. Mikäli nuori ei pysty heti osallistumaan pajan yhteisölliseen toimintaan oman elämäntilanteensa vuoksi, hänen on mahdollista käydä viikoittaisissa yksilötapaamisissa. Näistä tapaamisista siirrytään yksilöllisesti joko suoraan tai pienryhmän kautta pajan päivittäiseen toimintaan.

Lähes kaikki asiakkaat käyttävät yksilövalmennusta. Hieman yli puolet asiakkaista osallistui ryhmävalmennukseen, työhönvalmennukseen ja/tai seinättömään valmennukseen. Valmennuspajalla tapahtuvan valmennuksen lisäksi toteutettava seinätön valmennus tukee tarvittaessa nuorten siirtymistä töihin tai opiskelemaan pajan ulkopuolelle. Nuoreen ollaan yhteydessä ja työ- tai opiskelupaikalla käydään tarpeen mukaan, jotta siirtymä onnistuu parhaalla mahdollisella tavalla. Hieman vajaa neljännes nuorista tarvitsi (esimerkiksi mielenterveysongelmiinsa liittyen) laaja-alaista tukea useilla elämän osa-alueilla. Tämän tyyppiseen palvelutarpeeseen liittyvästä työmenetelmästä käytettiin tässä tutkimuksessa nimitystä kuntouttava valmennus (ks. liite 14, kysymys 6).

Asiakkaista lähes puolet oli jalkautuvan työn piirissä, joka on yksi keskeisistä valmennuspajan työmenetelmistä. Taulukossa 3 on esitetty jalkautuvan työn määriä ja kohdentumista. Suurin osa rinnalla kulkevasta tuesta kohdistui oppilaitos-, viranomais- sekä työpaikkakäynteihin.

TAULUKKO 3. Jalkautuvan työn muodot ja käyntimäärät.

	Ei käyntejä	1–4 krt	5–9 krt	≥ 10 krt
Oppilaitoskäynti	41	10	3	0
Viranomaiskäynti	31	16	4	3
Terveydenhuolto	41	6	4	3
Työpaikkakäynti	39	12	3	0
Asiointikäynti	45	5	2	2
Kotikäynti	48	3	1	2
Harrastuskäynti	49	3	2	0

Nuorten koulutustausta ja erilaiset tuen tarpeet

Lähes kaikilla asiakkailla oli peruskoulun päättötodistus, ja yhtä henkilöä lukuun ottamatta kaikki olivat jo hakeneet jatko-opintoihin ennen pajalle tuleamista. Jatko-opintonsa suorittaneita oli vajaat 45 prosenttia ja opintonsa keskeyttäneitä hieman yli puolet nuorista. Ilman jatko-opintopaikkaa oli jäänyt yksi nuori. Useammalla asiakkaalla oli useita keskeytyneitä opintoja eri oppilaitoksissa. Pajajakson aikana runsas kolmannes nuorista sai opiskelupaikan.

Asiakkaista yli puolella oli pajalle tullessaan todettu yksi tai useampi oppimisen tai mielenterveyden häiriö. Mikäli tarvetta ilmeni, asiakkaita ohjattiin pajajakson aikana jatkotutkimuksiin. Näiden tutkimusten tuloksena seitsemällä henkilöllä (sisältäen sekä ennen pajajaksoa diagnosoituja, jatkotutkimusten tarpeessa olevia, että jakson aikana ensimmäistä kertaa diagnosoituja henkilöitä) todettiin yksi tai useampi oppimiseen tai mielenterveyteen liittyvä häiriö. Päihdeongelmia oli pajalla aloittaessaan seitsemällä henkilöllä, joista kolmella tilanne parani pajajakson aikana. Kahdeksan henkilön mahdollisesta päihdeongelmasta ei saatu varmuutta, mutta osalla heistä sitä epäiltiin.

Valmennuspajan asiakkaista noin 40 prosentilla ei arvioitu olevan tarvetta terapiaille tai erityiselle tuelle. Henkilökunta arvioi, että yhdeksällä nuorella (16,7 %) olisi ollut suuri tuen tarve, vaikka nämä henkilöt eivät itse kokeneet tarvitsevansa tukea. Hieman yli kymmenesosa nuorista pärjäsi vähäisellä erityistuella (esimerkkinä jälkihuolto) ja jonkin verran runsaammin tukipalveluja käytti vajaat 15 prosenttia (esimerkkeinä mielenterveys- ja päihdekuntoutus). Hieman alle 15 prosenttia nuorista tarvitsi ja sai runsaasti erityistukea ja erilaisia terapioiden (esimerkkeinä korvaushoito, psykoterapia).

Ennen Mahista tunsin, että elämäni on tullut tiensä päähän. Ongelmat olivat kasaantuneet liian suuriksi ja en tiennyt, että miten jatkaisin eteenpäin. Olin masentunut ja epätoivoinen. Lapsuuteni oli raskasta kokiessani henkistä ja fyysistä väkivaltaa. En koskaan aikaisemmin ole luottanut kehenkään kuin vasta Mahiksella työskenteleviin ihmisiin. Päätin kertoa murheeni, koska en enää jaksanut pitää sisälläni kipua, jota tunsin joka päivä. Halusin ensimmäistä kertaa elämäni aikana olla rehellinen itselleni. – Varjokuva

Palveluun kiinnittymättömät nuoret

Ne 14 nuorta, jotka eivät kiinnittyneet palveluun erosivat taustoiltaan jonkin verran palveluun kiinnittyneistä nuorista. Heistä lähes puolella oli tiedossa oleva päihdeongelma ja tiedossa olevia oppimisen ja/tai mielenterveyden ongelmia oli lähes 60 prosentilla. Paria poikkeusta lukuun ottamatta näiden nuorten lähettävänä tahona oli sosiaalitoimi, jolloin on myös mahdollista, että osa heistä tuli pajalle välttyäkseen sanktioilta, kuten toimeentulotuen perusosan alentamiselta. Välit omiin vanhempiin rakoilivat hieman useammin kuin palveluun kiinnittyneillä nuorilla. Muutamalla heistä oli myös omia lapsia, mutta nämä eivät asuneet samassa taloudessa heidän kanssaan.

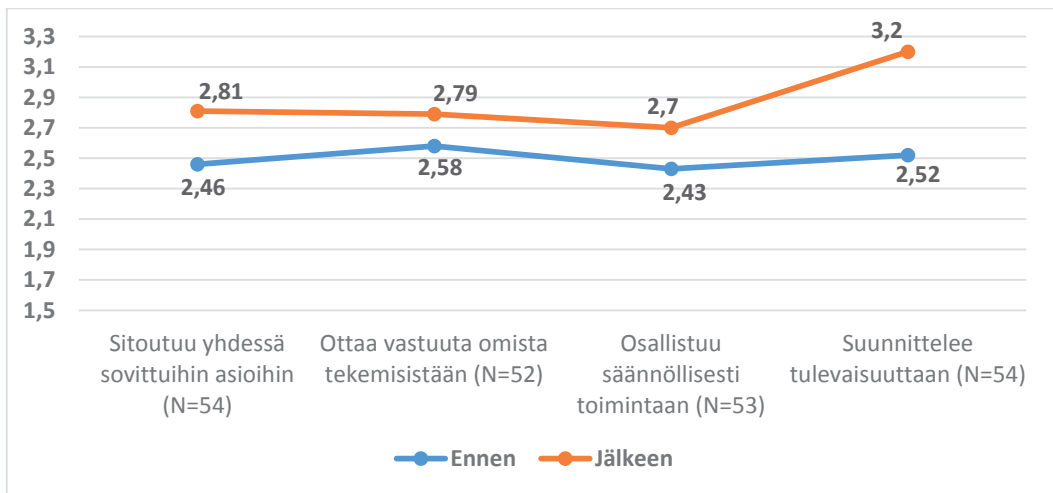
6 VALMENNUSPAJATOIMINNAN VAIKUTUKSIA PÄIVITTÄISEEN ELÄMÄÄN

Seuraavassa raportoitavien valmennuspajatoiminnan vaikutuksia on arvioitu ennen ja jälkeen asiakkaan pajajakson. Kaikki tässä esitettävät ryhmien väliset erot ovat tilastollisesti merkitseviä. Arvioijana on toiminut työhönvalmentaja. Toiminnan vaikutuksista sitoutumista, oman elämäntilanteen ymmärtämistä ja tulevaisuuteen suuntautumista, vuorovaikutustaitoja ja arjen sujumista on arvioitu asteikolla 1–5 (1 = Heikkoa, vähäistä, ei toteudu; 5 = Tuntuu lupaavalta, näyttää todennäköiseltä). Palveluiden käyttöä, sosiaalista elämää ja verkostoja on puolestaan arvioitu kaksiluokkaisella, dikotomisella muuttujalla (0 = ei, 1 = kyllä). Lisäksi vastausvaihtoehtona oli kaikissa kohdissa ”ei tietoa”, jonka työhönvalmentaja valitsi siinä tapauksessa, ettei hän joko muistanut tai tiennyt varmuudella kyseistä asiaa arvioitavasta henkilöstä. Asiakkaiden lukumääräisiä siirtymiä näissä eri vaikutuskategorioissa on kuvattu liitetaulukoissa 1–12.

Sitoutuminen

Sitoutuminen sovittuihin asioihin ja toimintaan on tärkeä edellytys, jotta asiakas voi edetä esimerkiksi koulutukseen tai työelämään. Kuviossa 1 on esitetty sitoutumista kuvaavien kysymysten jakautuminen pajalle tullessa ja sieltä lähdettäessä.

Asiakkaiden sitoutuminen ja tulevaisuuden suunnitteleminen kehittyivät selvästi myönteiseen suuntaan pajajakson aikana. Toisaalta lähes vajaa viidennes asiakkaista oli heikoimmalla tasolla myös pajajakson loputtua, eli myönteisiä siirtymiä tapahtui enemmän niille, joiden lähtötilanne ei alun perinkään ollut heikoin. Kuitenkin kiinnostus tulevaisuuden suunnitteluun lisääntyi myös heikoimmassa lähtötilanteessa olevien joukossa.

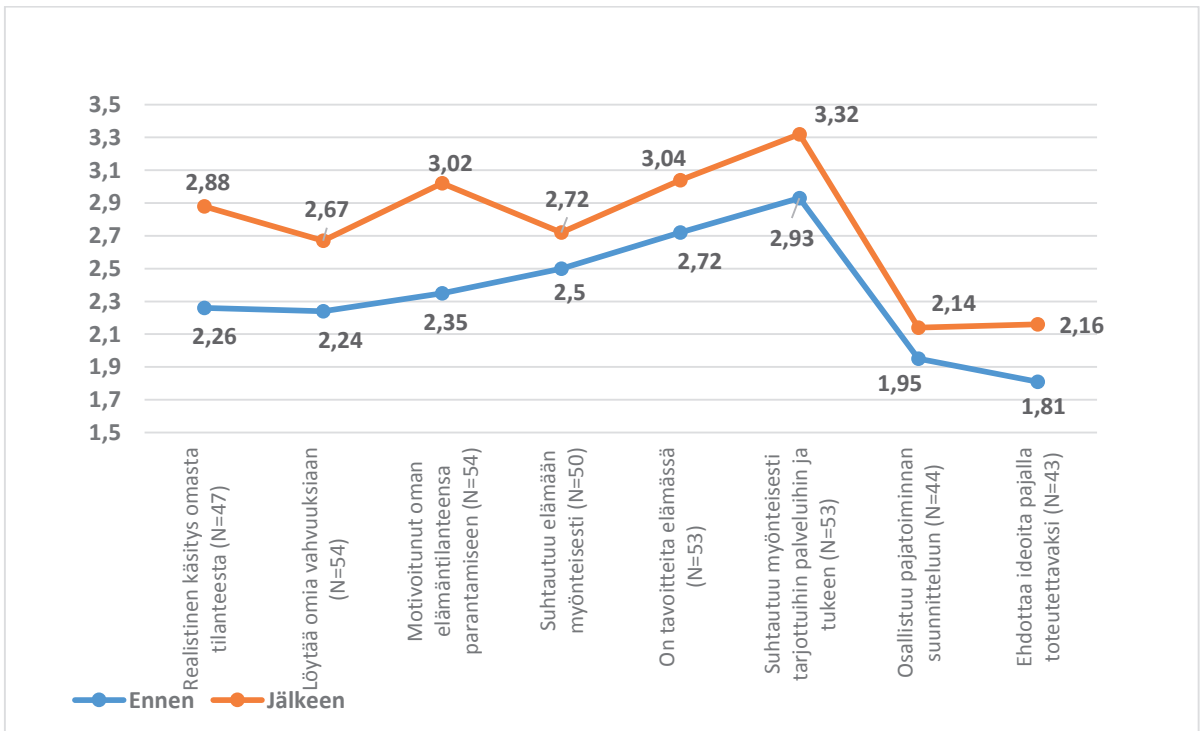

KUVIO 1. Nuorten sitoutuminen toimintaan ennen ja jälkeen pajajakson (keskiarvo).

Oman elämäntilanteen ymmärtäminen ja tulevaisuuteen suuntautuminen

Nyt kun mietin, niin ilman Mahista olisin varmaan edelleen siinä jumissa, mihin olin jäänyt kiinni. Onneksi olen saanut vähän rattaita jo liikkeelle, mutta kiirettä en aio pitää. Elän tässä hetkessä ja päivä kerrallaan. Rakennan tulevaisuutta niin kuin palapeliä – pala kerrallaan. Mahis tulee olemaan osa minua varmaan koko loppuikäni. Siitä en halua päästä ihan kokonaan irti. – Mahislainen

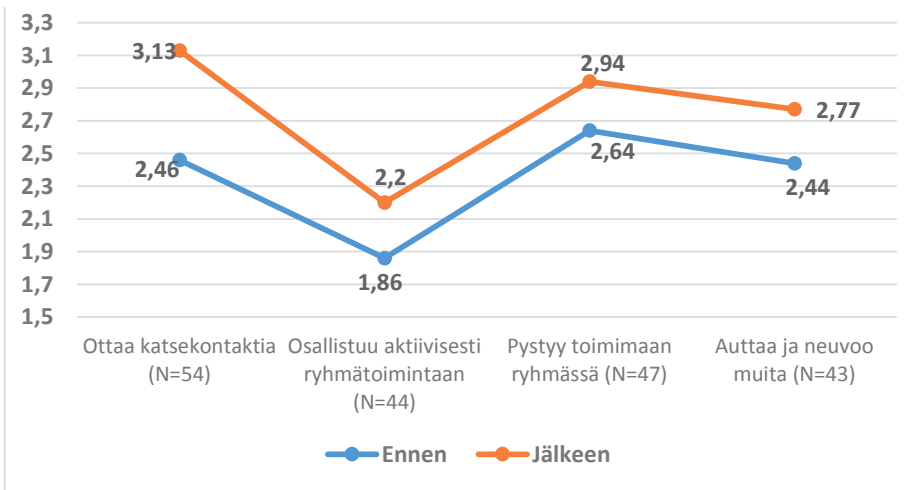
Pajajakson myötä nuorten käsitykset omasta tilanteestaan tulivat realistisemmiksi ja he oppivat paremmin tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Myös asiakkaiden motivaatio oman elämäntilanteen parantamiseen lisääntyi pajajaksolla merkittävästi. Lisäksi he suhtautuivat elämäänsä jonkin verran myönteisemmin ja pystyivät asettamaan elämälleen uusia tavoitteita. Valmennuksen myötä nuorten palvelumyönteisyys parani ja he osallistuivat aktiivisemmin pajatoiminnan suunnitteluun ja erilaisten toimintojen ideointiin.

KUVIO 2. Oman elämäntilanteen ymmärtäminen ja tulevaisuuteen suuntautuminen ennen ja jälkeen pajajakson (keskiarvo).

Vuorovaikutustaidot

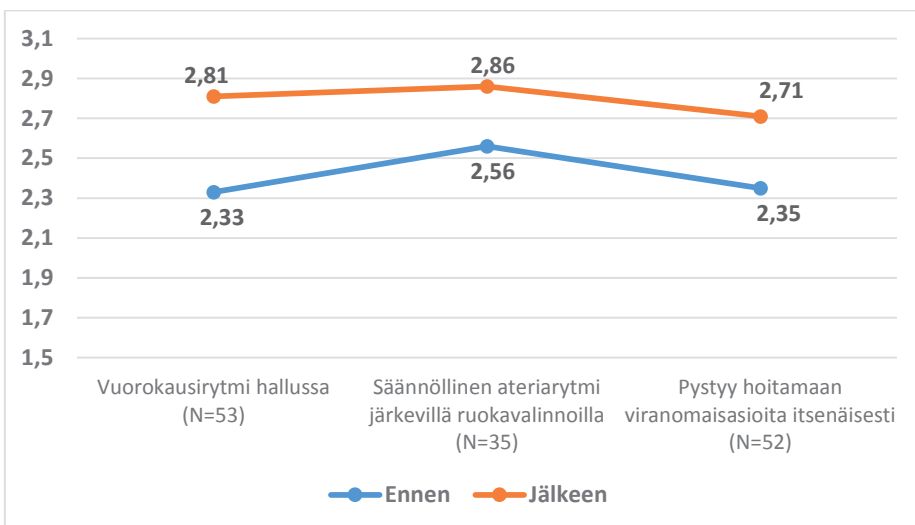
Vuorovaikutustaidot ovat keskeisiä arjen taitoja. Pajalla aloittaessaan yli 57 prosentilla nuorista oli enemmän tai vähemmän vaikeuksia katsekontaktin ”sietämisessä”. Pajajakson aikana vuorovaikutuksessa tapahtui paljon kehitystä, sillä myöhemmin katsekontaktia vältti enää noin viidennes nuorista. Myös ryhmässä toimimisen taidot, aktiivinen osallistuminen sekä toisten asiakkaiden auttaminen ja neuvominen lisääntyivät monen nuoren kohdalla. Kaikki asiakkaat eivät ole kykeneviä osallistumaan ryhmätoimintaan koko pajajakson aikana, jolloin ryhmässä toimimiseen liittyviä kohtia ei ole voitu arvioida.

KUVIO 3. Nuorten vuorovaikutustaidot ennen ja jälkeen pajajakson (keskiarvo).

Arjen sujuminen

Arjen sujumista arvioitiin arkeen liittyvillä toiminnoilla. Nuorten vuorokausirytmissä tapahtui selkeää parannusta pajajakson aikana. Suurempi osa nuorista kykeni myös hoitamaan itsenäisesti viranomaisasioita.

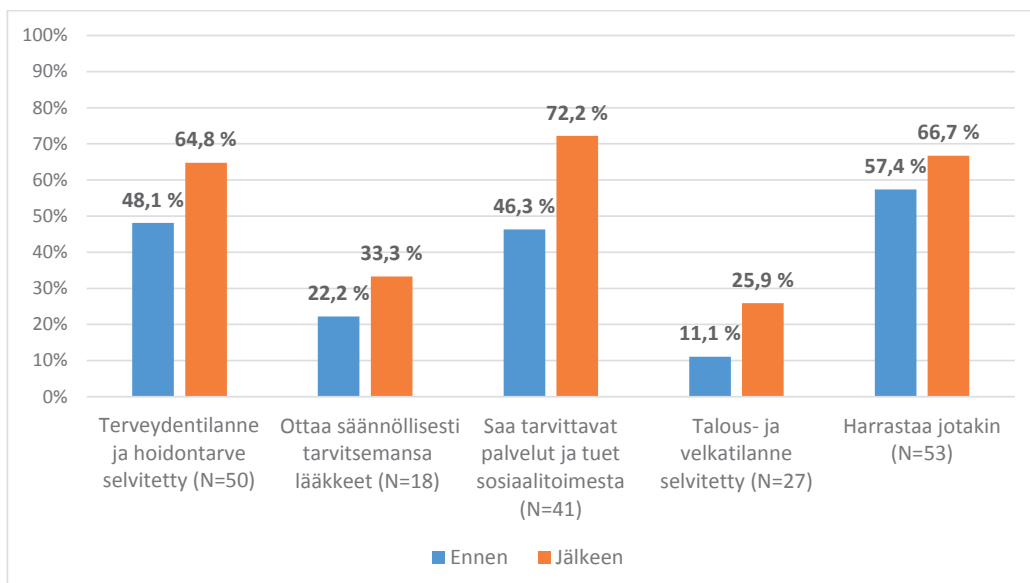

KUVIO 4. Arjen sujuminen ennen ja jälkeen pajajakson (keskiarvo).

Myös ateriarytmissä tapahtui jonkin verran edistystä. Toisaalta ateriointiin liittyvän havainnoinnin tekeminen ei ollut mahdollista monen kohdalla, koska kaikki nuoret eivät osallistu ruokailuihin pajapäivän aikana. Arviointia ei siis tehty, mikäli pajan henkilökunta ei itse todistanut syömistä tai varmistunut siitä muuta kautta.

Elämäntilanne, palvelujen käyttö ja verkostot

Paja on onnistunut toimimaan matalan kynnyksen paikkana, joka on tukenut nuoren osallisuutta. Pajajakson aikana asiakkaita onnistuttiin ohjaamaan niiden palvelujen pariin, jotka heille kuuluvat ja joista he hyötyvät. Nuorten terveydentilaa ja hoidontarpeita on saatu selvitettyä. Monelle on löydetty oikeita sosiaalitoimen tukimuotoja, ja useampi nuori on aloittanut myös jonkin harrastuksen pajajakson myötä. Osaa nuorista pystyttiin tukemaan talous- ja velkatilanteen selvittelyssä, ja jonkin verran edistystä tapahtui itsestä huolehtimisessa, kun useampi asiakkaista otti säännöllisesti tarvitsemansa lääkkeet. Kuviossa 5 on esitetty prosentuaaliset osuudet henkilöistä, joilla kukin tarkastelluista tilanteista oli kunnossa (dikotomisen muuttujan arvo = 1) ennen pajajaksoa ja vastaavasti sen jälkeen.

KUVIO 5. Nuoren elämäntilanne, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden käyttö sekä harrastukset ennen ja jälkeen pajajakson, %.

Asiakkaiden ystävyyssuhteissa tai pajatoiminnan ulkopuolisissa tukiverkostoissa ei tapahtunut työhönvalmentajan tai omaohjaajien havaintojen perusteella merkittäviä muutoksia pajajakson aikana. Tilanne oli suurella osalla jo pajalle tullessa melko hyvä.

7 NUORTEN KOSKETUS TYÖELÄMÄÄN JA ELÄMÄNTILANNE PAJAJAKSON JÄLKEEN

Kyllähän minä yritin hakea töitä. En edes muista, kuinka monta hakemusta laitoin ja kertaakaan en päässyt haastatteluun. Kyllähän se lannisti ja masensi. Onneksi äiti ei koskaan hoputtanut muuttamaan pois kotoa, no isä välillä yritti vinkata. Siskotkin yritti vinkata työpaikoista ja vuokrakämpistä. Enimmäksi minua ärsytti ja ahdisti, kun he tuputtivat sitä sun tätä, mutta nyt ymmärrän, että he tekivät sen siksi, koska välittävät. Kotona oli turvallisempaa, ei tarvinnut pelätä sitä, että joku arvostelee tai kiusaa. – Minun Mahistarinani

Suurimmalla osalla nuorista (67 %) oli pajalla aloittaessaan vain jokunen viikko tai korkeintaan joitakin kuukausia työkokemusta. Hieman yli kolmanneksella kokemukset työelämästä rajoittuivat korkeintaan muutamaan päivään. Toisaalta muutamalla asiakkaalla työkokemusta saattoi olla useamman vuoden ajalta.

Työkokemuksen karttuminen pajajaksolla

Vähemmän työkokemusta omanneista nuorista vajaat 40 prosenttia sai lisäkokemusta pajajakson aikana työkokeilun tai harjoittelun kautta, ja hieman yli kymmenesosa siirtyi pajalta suoraan palkkatyöhön. Enemmän työkokemusta omaavista nuorista suurin osa etsi tarkastelujakson aikana töitä omalta alaltaan. Yksi heistä työllistyikin muiden työnhaun jatkuessa. Osalla näiden nuorten edustamista aloista työtilanne oli verraten heikko, ja pidempi työkokemus olisi lisännyt työllistymisen todennäköisyyttä.

Hieman yli puolet pajan asiakkaista kuului siihen joukkoon, jonka työkokemus ei lisääntynyt tarkastellun pajajakson aikana. Tähän oli erilaisia syitä. Yli 60 prosenttia näistä nuorista oli sellaisia, joilla oli vähäistä enemmän erilaisia tuen tarpeita päihdekuntoutuksesta psykiatriseen osastohoitoon. Neljännes näistä nuorista ei toistaiseksi itse tunnistanut tuen tarvetta, vaikka se oli tilannetta arvioivan työhönvalmentajan näkökulmasta suuri. Kai-

ken kaikkiaan noin 40 prosenttia niistä, joiden työkokemus ei lisääntynyt tarkastellulla jaksolla, ei ollut työkykyisiä. Suunnilleen yhtä suuri osa tästä joukosta oli toisaalta sellaisia, jotka hakivat parhaillaan töitä tai joilla oli lähitulevaisuudessa aikomus hakeutua työmarkkinoille. Monen henkilön pajajakso loppuikin töiden tai työkokeilun alkaessa, jolloin työkokemusta alkoi kertyä vasta pajajakson jälkeen. Tämä ilmentää osaltaan valmennuspajan toimintamallin eroa perinteisiin työpajoihin verrattuna: työkokemus pyritään hankkimaan pajan ulkopuolelta, todellisista työpaikoista. Lupaa-va tilanne oli myös vajaalla viidenneksellä niistä nuorista, jotka ehtivät olla vain lyhyen aikaa valmennuspajalla ennen opintojen aloittamista.

Nuorten elämäntilanne pajajakson jälkeen

Mahis on antanut hyvän rytmin arkeen, mahtavia kaverisuhteita ja mielekästä tekemistä. Aina kun jonkun työn teki hyvin, siitä sai positiivista palautetta ja korvaamatonta itseluottamusta. Toisaalta pajalla kerrottiin rakentavasti, missä voisin kehittyä. Esimerkiksi CV:n ja työhakemuksen tekoon sai Mahikselta asiantuntevaa apua. Vuoden päästä syksyllä aloitin palkkatukityön ja sekin on pitkälti pajan ansiota. – Mies, 25 vuotta

Taulukossa 4 on eritelty nuorten sijoittumista pajajakson jälkeen sekä heidän elämäntilannettaan elokuussa 2016. Pajajakson loputtua joka kolmas siirtyi koulutukseen ja yli viidesosa työelämään. Pajajakso jatkui vielä vajaan viidenneksen kohdalla. Hieman yli kymmenesosa nuorista siirtyi valmennuspajan tuella toiseen palveluun. Vastaavasti hieman yli 10 prosenttia keskeytti pajajakson tai jäi työttömäksi. Muutama asiakas muutti puolestaan toiselle paikkakunnalle.

TAULUKKO 4. Nuoren sijoittuminen pajajakson jälkeen sekä elämäntilanne elokuussa 2016.

	Pajajakson jälkeen		Elokuussa 2016	
	Määrä	%	Määrä	%
Sijoittuminen				
Koulutukseen	16	29,6	19	35,2
Työelämään	12	22,2	8	14,8
Muu ohjattu toimenpide (esim. > 29-vuotiaiden työpaja)	6	11,1	2	3,7
Muu (armeija, vanhempainvapaa tms.)	1	1,9	1	1,9
Edelleen pajalla	10	18,5	11	20,4
Työttömäksi	2	3,7	1	1,9
Keskeyttänyt pajajakson	4	7,4	1	1,9
Muutto toiselle paikkakunnalle	3	5,6	8	14,8
Ei tietoa	-	-	3	5,6
Yhteensä	54	100,0	54	100,0

Selvitettäessä nuorten tilannetta elokuussa 2016 voitiin havaita, että koulutukseen oli siirtynyt vielä muutama henkilö lisää: kaiken kaikkiaan koulutuksessa oli yli 35 prosenttia nuorista ja työelämässä edelleen lähes 15 prosenttia. Koulutukseen oli siirrytty tässä vaiheessa työjaksolta, toisesta toimenpiteestä tai työttömyyden jälkeen. Runsas viidennes nuorista jatkoi pajalla ja noin 15 prosenttia oli muuttanut toiselle paikkakunnalle.

Palveluun kiinnittyneistä asiakkaista seitsemällä henkilöllä tiedettiin olevan pajajakson alkaessa päihdeongelma. Heistä kolmella tapahtui edistystä pajajakson aikana. Parantuneen tilanteen taustalla nähtiin esimerkiksi oman elämän suunnan selkeytymistä valmennuspajan asiakkuuden myötä. Tämä varmaankin ehkäisi osaltaan päihdeiden väärinkäyttöä.

8 TOIMINNALLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN, KUSTANNUSTEN ARVIOIMINEN JA ARVIOINNIN KEHITTÄMISTARPEET

S seuraavassa on tehty synteesiä valmennuspaja Mahiksessa asetetuista tavoitteista ja tuloksista sekä toiminnan kustannuksista.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Alla on esitelty Mahiksen toiminnan viisi keskeistä tavoitetta ja arvioitu niiden toteutumista.

1. Tavoitetaan paikkakunnan tukea tarvitsevat nuoret yhteistyössä eri toimijoiden kanssa:

Valmennuspajalla asioi vuodessa noin 70 paikkakuntalaista nuorta (toisinaan joukossa voi olla myös joku ulkopaikkakuntalainen nuori, jolle oma kotikunta kustantaa palvelun), joista suurin osa kiinnittyy toimintaan ja lähtee rakentamaan tulevaisuutensa polkua palvelun tukemana. Pajan toiminta tunnetaan paikkakunnalla hyvin ja sinne ohjaututaan usean eri tahon kautta. Monet nuorista hakeutuvat pajalle myös itsenäisesti. Valmennuspajalla tehdään asiakkuuksien alkuvaiheessa paljon terveydentilan sekä etuustarpeiden ja velkatilanteen selvittelyjä, jotka ovat tärkeitä lähtökohtia oikeanlaisen tuen, palveluiden kohdentumisen ja itsenäisen selviytymisen kannalta.

2. Tarjotaan kohtaamispaikka, jossa nuori voi suunnitella omaa tulevaisuuttaan:

Pajalla aloittaessaan yli puolella nuorista ei ollut ollenkaan tai hyvin vähän tulevaisuuden suunnitelmia. Tarkastelujakson jälkeen enää vajaan kymmenesosa nuorista oli tässä tilanteessa. Lisäksi nuorilla oli selkeästi enemmän tavoitteita omalle elämälleen pajajakson jälkeen ja huomattavasti

tavasti suurempi osa oli motivoitunut oman elämäntilanteensa parantamiseen. Edelleen voidaan ajatella, että oman tilanteen realisoituminen mahdollistaa myös realistisempien tulevaisuuden suunnitelmien tekemisen. Myös omien vahvuuksien löytäminen on ensiarvoisen tärkeää.

3. Lisätään nuoren osallisuutta ja aktiivisuutta sekä kokonaisvaltaista hyvinvointia:

Nuorten aktiivisuuden voidaan todeta lisääntyneen monella tapaa. Nuorten sitoutuminen toimintaan ja osallistuminen pajan toimintoihin ja niiden suunnitteluun paranivat. Yhä useampi nuori kykeni myös hoitamaan viranomaisasioitaan itsenäisesti. Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta keskeistä on puolestaan se, että suurella osalla nuorista vuorokausirytmä normalisoitui. Edellä mainitut terveydentilan ja hoidon tarpeen sekä etuus- ja velka-asioiden selvittelyt tuottivat myös tulosta monen henkilön kohdalla. Suurempi osa nuorista suhtautui lisäksi myönteisemmin tarjottuihin palveluihin, jolloin tuen saaminen ja sen vastaanottaminen helpottuivat.

Osallistumisaktiivisuuden kasvu ja muu tässä kohtaa esitetty edistyminen kertovat nuorten osallisuuden lisääntymisestä. Juha Hämäläistä (2008: 15, 26-27) mukailen valmennuspajan kontekstissa osallisuus voidaan nähdä yhteiskunnan jäsenyyteen kasvamisena sekä huonosuorituksen ja syrjäytymisen ehkäisyä ja lievittämisenä. Sokra-hankkeen (2016) määrittelystä johdettuna nuorten osallisuutta edistävässä toiminnassa tuetaan heidän yhteyttään omiin ja yhteisiin voimavoihin, kuten luottamukseen ja keskinäiseen kunnioitukseen, riittävään toimeentuloon, palveluihin, tietoihin ja taitoihin, toimintaan ja yhteisiin merkityksiin. Tällä tavoin osallinen ihminen tulee kuulluksi itsensä ja vaikuttaa elämänsä kulkuun ja ympäristöön (Sokra-hanke 2016).

Tavoitteen 4 mukaisesti Mahiksessa pyritään auttamaan nuorta oman alansa löytämisessä, koulutukseen hakeutumisessa ja opintojen nivelvaiheissa, ja tavoitteen 5 mukaisesti edistetään nuoren työelämävalmiuksia ja kiinnittymistä työelämään. Näiden tavoitteiden toteutumista on havainnollistettu taulukossa 5, jossa Mahiksen nuorten sijoittumista on tarkasteltu rinnakkain vuoden 2015 valtakunnallisen työpajakyselyn (Bamming & Hilpinen 2016) tulosten kanssa. Valtakunnallisen työpajakyselyn tavoin luvuista on tässä vaiheessa jätetty ulkopuolelle tarkastelujakson jälkeen valmennuspajalla vielä jatkaneet nuoret.

TAULUKKO 5. Valtakunnallisen työpajakyselyn ja Mahiksen tulosten vertailua nuorten sijoittumisessa.

Mahis	Pajajakson jälkeen		Elokuussa 2016		Valtakunnallinen työpajakysely	Vuosi 2015	
	Määrä	%	Määrä	%		Sijoittuminen	Määrä
Koulutukseen	16	36,4	19	43,2	Koulutukseen	2249	28
Työelämään	12	27,3	8	18,2	Työelämään	1196	15
Muu ohjattu toimenpide	6	13,6	2	4,5	Muu ohjattu toimenpide	1214	15
Muu	1	2,3	1	2,3	Muu	1736	22
Työttömäksi	2	4,5	1	2,3	Työttömäksi	797	10
Keskeyttänyt pajajakson	4	9,1	1	2,3	Erötetty pajalta / keskeyttänyt pajajakson	810	10
Muutto toiselle paikkakunnalle	3	6,8	8	18,2	-		
Yhteensä	44	100	40	100	Yhteensä	8002	100

Koko maan tilanteeseen suhteutettuna Mahiksen tulokset ovat nuorten sijoittumisen osalta erittäin hyviä: yli 60 prosenttia asiakkaista sijoitui pajajakson jälkeen koulutukseen tai työelämään. Vuonna 2015 koko maan keskimääräinen tulos oli näiltä osin 43 prosenttia. Mahiksen palvelun jälkeen työttömäksi jääneitäkin oli vain hieman yli viidesosa verrattuna koko maan tilanteeseen. Vertailussa on huomioitava se, että valtakunnallisen työpajakyselyn kokonaistilastossa paikkakunnalta muuttaneet asiakkaat tilastoidaan kohdassa ”muut”. PARty-järjestelmä kuitenkin mahdollistaa muuttojen tilastoinnin myös erikseen, mikä on käytäntönä Mahiksella. Osa Mahiksen nuorten muutoista on suunniteltuja, ja niitä on valmisteltu pajajakson aikana, jolloin asiakas on voinut saada tukea järjestelyissä ja häntä on voitu saattaa vaihtaa uudelle paikkakunnalle. Tällöin myös pajajakso on päättynyt suunnitellusti.

Tässä tutkimuksessa niin sanotut kiinnittymättömät nuoret lukeutuvat valtakunnallisessa kyselyssä niihin, joista ei ole tietoa tai jotka eivät aloitaneet pajalla. Taulukon kategoriolla ”muu ohjattu toimenpide” tarkoitetaan esimerkiksi 29 vuotta täyttäneille suunnattua työpajaa ja kategoriolla ”muu” esimerkiksi armeijaan tai vanhempainvapaalle siirtymistä. Valtakunnallisesta tilastosta poiketen valmennuspaja Mahiksen tilastoinnissa ei käytetä ”erötetty pajalta” -luokkaa. Mahiksella pajajakson keskeyttävä nuori saattaa vaihdetaan toiseen palveluun tai sovitaan muulla tavoin hänelle sopivasta toiminnasta

Usealle nuorelle valmennuspajan antama tuki voi olla ratkaiseva tekijä eteenpäin menemisessä, mutta hyvistä tuloksista huolimatta myös asiakasryhmän haasteellisuus tulee esille monin tavoin. Esimerkiksi joka kolmas nuori otti huonosti tai melko huonosti vastuuta omista tekemisistään myös pajajakson jälkeen. Toisaalta vajaalla viidenneksellä niistä nuorista, joiden vastuunotto oli aloitusvaiheessa hyvin heikkoa, asenne muuttui parempaan suuntaan jakson loppua kohden. Hieman yli puolella nuorista, joilla todettiin päihdeongelma pajalle tultaessa, ei tapahtunut edistymistä tältä osin tarkastelujakson aikana. Päihdeongelmat ovat tunnetusti luonteeltaan pitkäkestoisia ja toistuvia, ja monesti niihin liittyy mielenterveyden ongelmia. Päihdeongelmien hoidon näkökulmasta valmennuspaja on sitä tukevaa toimintaa, mutta varsinaista päihdetyötä se ei korvaa. Päihdetyötä tulisikin resursoida riittävästi ja tarjota aktiivisesti sekä matalalla kynnyksellä pajajakson rinnalla.

Valmennus- tai työpajatoiminnan vaikutuksia on 2010-luvulla tutkittu lähinnä muutamassa kvalitatiivisessa ja kvantitatiivisessa opinnäytetyössä. Näissä tutkimuksissa pajatoimintaa oli tarkasteltu Sisä-Savon alueella (Korhonen & Limpi 2011), Pieksämäellä (Laamanen 2016), Nokialla (Hakkarainen 2011) sekä tarkemmin määrittelemättömässä pohjoissuomalaisessa verkostomuotoisessa työpajassa (Seppä 2013). Nuorten kokemukset painottuivat julkaisuissa eri tavoin, mutta yhteistä niille olivat työ- tai valmennuspajatoiminnan myönteiset vaikutukset, jotka ilmenivät heidän elämässään esimerkiksi työ- ja opiskelupaikan saavuttamisena, päivärytmin parantumisena, tulevaisuuden suunnitelmien selkiytymisenä sekä elämäntilanteen ja sosiaalisten taitojen kehittymisenä. Tulokset ovat täten hyvin samansuuntaisia kuin tässä tutkimuksessa esitetyt.

Toiminnan kustannusten arviointi

Tutkimusta työpajatoimintojen kustannuksista ja tarkempia taloudellisia tarkasteluja on olemassa melko vähän. Sanna Pasanen (2014) on selvittänyt Suomen lisäksi muissa Pohjoismaissa tehtyjä työpajatoiminnan ja etsivän nuorisostyön kustannuksia ja vaikutuksia sivuavia laskelmia sosiaalisen investoinnin, syrjäytymisen ehkäisyn sekä työllisyyden tukemisen näkökulmista. Jukka Ohtonen (2016) on puolestaan tarkastellut starttivalmennuksen ja työpajatoiminnan taloudellisia näkökulmia kustannusvaikuttavuuden ja vaihtoehtoiskustannusten kautta. Ohtonen (2016) on päätenyt pajatoiminnan osalta hyvin myönteisiin tuloksiin, ja hänen tarkastelunsa vahvistaa myös tämän tutkimuksen tuloksia.

Suomessa osallistuu vuosittain noin 15 000 nuorta valmennuspajatoimintaan. Toiminnan kokonaiskustannukset ovat noin 150 miljoonaa euroa. Ohtonen (2016) on laskenut, että mikäli 100 nuorta onnistuu pääsemään elämässään eteenpäin koulutukseen tai työelämään siirtymisellä mitattuna, voidaan pajatoiminnan kustannusten katsoa tulevan katetuiksi. Hänen (Ohtonen 2016: 3, 28) esimerkissään onnistumisella tarkoitetaan sitä, että nuori koulutautuu ja pääsee noin 32 vuoden mittaiselle työuralle. Kaiken kaikkiaan valmennukseen käytetyt yhteiskunnalliset panokset ovat vain murto-osa saatavista hyödyistä, jotka muodostuvat ansiotuloista, niistä maksetuista veroista ja eläkemaksuista sekä vältetyistä sosiaalisista tulonsiirroista (Ohtonen 2006, 3).

Lisäksi kustannusten näkökulmasta voidaan miettiä myös tilannetta, jossa tällaista toimintaa ei olisi tarjolla. Ohtonen (2016, 24) pohtii ensisijaisina vaihtoehtoiskustannuksina alhaisesta koulutuksesta aiheutuvia ansionmenetyksiä. Toisaalta, merkittäviä kustannuksia aiheutuu myös, jos palvelua vaille jäävän nuoren tilanne huononee ja hän joutuu esimerkiksi psykiatriseen osastohoitoon. Sosiaali- ja terveydenhuollon yksikkökustannusten (Kapiainen ym. 2014, 53) perusteella laskettaessa tavallisen vuodeosastopäivän kustannus psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa on 408 euroa ja vaativan hoidon kustannus 692 euroa. Toisaalta esimerkiksi vuonna 2016 Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä nuoriso- ja yleissairaalapsykiatrian yksiköissä vaativan tutkimus- ja hoitopäivän kuntalaskutuksen hinnoitteluperusteena oli 910 euroa ja tehohoitopäivän 1 560 euroa (Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri 2016).

Tämän tutkimuksen tulosten pohjalta ja Ohtosen (2016) julkaisuun viitaten voidaan todeta, että tarkastellun valmennuspajan toiminta on sekä kunta- että kansantalouden näkökulmasta perusteltua. Jos kolmen psykiatrisen vuodeosastopäivän hinnalla pystytään tarjoamaan nuorelle useamman kuukauden ajan tukea ja valmennusta, joiden myötä osa näistä nuorista kiinnittyy koulutukseen ja työelämään, voidaan panosten sekä niistä saatavien hyötyjen suhteen ajatella olevan vähintäänkin kohtuullinen.

Arvioinnin kehittämistarpeet

Hyvin suoritettut arvoinnit toimivat parhaassa tapauksessa työpajalla nuoren alku- ja loppumittauksena, jolloin on mahdollista arvioida työpajan vaikutuksia asiakkaan elämänhallintaan ja jatkopolkujen toteutumiseen (Mononen 2005, 43). Arto Monosta (2005, 48-49) mukailten haastatteluiden ja havainnoinnin ohella erityisesti nuorille, mutta myös sidosryhmille

on tärkeää antaa aktiivinen rooli arviointiprosessissa. Tässä tutkimuksessa ei ole voitu hyödyntää nuorten itsearviointeja. Vuodesta 2016 alkaen Mahiksella on kuitenkin ollut käytössä Sovari-mittari, jonka kehittämisessä paja oli mukana jo vuonna 2015. Sovari-mittari mahdollistaa jatkossa vertailukelpoisen tiedon keruun työpajan toiminnasta sekä nuorten sosiaalisesta vahvistumisesta perustuen asiakkaiden itsearviointiin. Sidosryhmien kanssa tehtävää järjestelmällistä toiminnan ja vaikutusten arviointia tulisi myös kehittää jatkossa.

Nordic Healthcare Group (2016) on hiljattain arvioinut Vamos-toiminnan vaikuttavuutta. Vamoksen toiminnan tavoitteena on löytää jokaiselle nuorelle sopiva polku työhön, koulutukseen tai muuhun mielekkääseen ja nuorelle sopivaan toimintaan (Alanen ym. 2014). Tämä pyrkimys on yhteneväinen Mahiksen tavoitteiden kanssa. Nordic Healthcare Group (2016) on esittänyt Vamoksen vaikuttavuuden arvioinnin kannalta yhdeksi keskeiseksi kehittämiskohteeksi asiakkaiden segmentoinnin ja segmenttikohtaisesti määriteltyjen tavoitteiden toteutumisen arvioinnin. Kaikkien Vamos-toimintaan osallistuvien nuorten ensisijaisena tavoitteena ei ole opintoihin tai työelämään eteneminen, mikä pätee myös osaan Mahiksen asiakkaita. Segmentoidun vaikuttavuuden tarkastelussa pystytään huomioimaan paremmin asiakkaiden yksilölliset tavoitteet sekä heihin kohdistetut painokset, tuotokset ja vaikutukset. Asiakkaat olisi mahdollisesti jaettavissa esimerkiksi työ- ja opiskelusegmenttiin, etenemisen mahdollistamisen segmenttiin ja toimintakyvyn vahvistamisen segmenttiin. Tällöin palvelun tavoitteet määrittyisivät ja vaikutuksia sekä mahdollisesti myös kustannuksia arvioitaisiin näiden segmenttien mukaisesti. (Nordic Healthcare Group 2016.)

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä esitetyt kustannustiedot perustuvat todellisiin kustannuksiin, ja vaikutustiedoista henkilön sijoittuminen pajajakson aikana sekä jälkeen perustuu myös pajalla ylläpidettyihin tilastotietoihin. Muut vaikutusten arviointiin liittyvät tulokset perustuvat työhönvalmentajan ja omaohjaajien tekemään arviointiin asiakkaan tilanteesta pajajakson alussa ja lopussa. Täten vaikutusten arviointi on niin kutsuttua toisen käden tietoa. Toisaalta arvioinnista pääasiallisesti vastannut työhönvalmentaja oli työskennellyt kaikkien arvioinnin kohteena olleiden henkilöiden kanssa. Arvioinnin tekijällä oli myös mahdollisuus valita vaihtoehto ”ei tietoa”, mikäli hän koki, ettei pystynyt tekemään luotettavaa arviota henkilön elämässä tapahtuvista muutoksista. Asiakkaan tavoitteita ja niiden toteutumista kirjataan työpajoilla yleisesti käytössä olevaan PARTy-järjestelmään, ja nämä tiedot olivat käytettävissä myös tässä tutkimuksessa.

Tässä esitettyjen tulosten valossa sekä vertailtaessa niitä Jukka Ohtosen (2016) tekemiin laskelmiin ja valtakunnalliseen työpajakyselyyn voidaan todeta, että valmennuspaja Mahiksen toiminnalla on myönteisiä vaikutuksia nuorten koulutus- ja työelämään sijoittumisen suhteen. Huomattavaa on, että toimintaa pystytään järjestämään hyvin pienillä kustannuksilla.

Mahis-toiminnan voidaan katsoa onnistuneen osallisuuden edistämiseksi: nuorten lisääntynyt kiinnostus oman elämäntilanteen parantamiseen ja tulevaisuuden suunnitteluun sekä asioiden omatoimiseen hoitamiseen edesauttavat itsenäistä selviytymistä sekä sitä, että nuori pystyisi jatkossa vaikuttamaan paremmin oman elämänsä kulkuun ja ympäristöönsä. Toiminnalla on ollut myös positiivisia vaikutuksia oikeudenmukaisuuden näkökulmasta (oikeudenmukaisuus palvelujen käyttömahdollisuutena). Monen nuoren kohdalla onnistuttiin terveydentilan ja hoidon tarpeen selvittelyissä sekä tarvittavien sosiaalipalvelujen ja tukien käyttöönotossa. Palveluiden tarkoituksenmukaisempi kohdentuminen voi lyhyellä aikavälillä lisätä niiden käytöstä johtuvia kustannuksia, mutta pitemmällä aikavälillä tällä tavoin on mahdollista tukea yksilön voimaantumista, osallisuutta, hyvinvointia ja parhaassa tapauksessa mahdollistaa myös siirtymät koulutukseen ja työelämään.

Aiemmassa tutkimuksessa (Seppä 2013) nuoret ovat kokeneet työpajatoiminnassa merkitykselliseksi erityisesti vapaaehtoisuuden, työntekijöiden helpon tavoitettavuuden, nopeasti saatavilla olevan tuen, kokonaisvaltaisen ja yksilöllisen elämäntilanteen huomioimisen, toimistoympäristön ulkopuolelle ulotetun toiminnan sekä kohtaamisen ja kuulluksi tulemisen. Nämä perusteet ovat johdettavissa myös Mahiksen toimintatavoista. Niiden lisäksi Mahiksen toiminnan joustavuus nuorten tarpeiden näkökulmasta sekä Ohjaamotoiminnan menetelmien hyödyntäminen voivat olla oleellisia tekijöitä palvelun tuloksellisuudessa. Jatkossa valmennuspajan vaikutusten ja vaikuttavuuden osoittamisen kannalta olisi hyödyllistä tehdä entistä tarkempaa, nuorten työ- ja toimintakyvyn eroihin perustuvaa segmentoidun vaikuttavuuden arviointia.

Valmennuspaja pyrkii tavoittamaan myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevat nuoret. Viidennes palveluun ohjautuneista ei kuitenkaan kiinnity tämän tyyppiseen toimintaan. Taustalla näyttäisivät olevan yleisimmin hoitamattomat päihde- ja mielenterveysongelmat. Mahdollinen lähettävältä taholta osoitettu ”osallistumispakko” ei myöskään ole vaikuttavaa palveluohjausta, joka edistäisi kiinnittymistä. Ajatus siitä, että yksi palvelu tai toiminta sopisi kaikille ulkopuolelta määriteltynä hetkenä, ei ole mielekäs. Pitkäaikaiset ja moninaiset ongelmat asettavat palvelujärjestelmälle haasteita, joiden ratkaiseminen vaatii aikaa ja moniammatillista yhteistyötä. Näiden asiakkaiden kohdalla tärkeää on ennen kaikkea tieto tällaisen palvelun olemassaolosta ja mahdollisuudesta palata sen piiriin silloin, kun henkilö itse kokee olevansa siihen valmis. Tällöin asiakkaiden annetaan itse löytää muutoksen ja tuen oikea-aikainen tarve.

Aiemmista tutkimuksista tiedetään, että nuorten koulutukseen ja työelämään kiinnittymättömyys ovat seurausta muista hyvinvointiongelmista ja liittyvät suoraan niihin. Syrjäytymisen vähentämiseksi nuorille tuleekin tarjota kokonaisvaltaista ja yksilöllistä tukea pistemäisten ratkaisujen sijaan. Monelle riskiryhmässä olevalle nuorelle opiskelu- tai työpaikan tarjoaminen ei riitä, jolloin valmennuspajan kaltaiset toimet nousevat ensisijaisiksi tuen muodoiksi. Tärkeintä on yksilöiden osallisuuden ja toimijuuden vahvistaminen. Tämän mahdollistamiseksi tarvitaan myös nuorille suunnattujen palveluiden ja erilaisten tukimuotojen organisoimista siten, että niissä ylittyvät joustavasti niin ammatilliset kuin hallinnollisetkin sektorirajat. (Paananen ym. 2017.)

Tämän tutkimuksen tuloksia valmennuspajatoiminnan kustannuksista ja vaikutuksista on tarkoitus syventää jatkossa selvittämällä tutkimuksen kohderyhmän muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttöä ja palveluiden käytön kustannuksia. Tämä mahdollistaa myös toiminnan yhteiskunnallisten vaikutusten ja kustannusvaikuttavuuden arvioimisen (ks. esim. Nordic Healthcare Group 2016).

LÄHTEET

- Alanen, O., Kainulainen, S. & Saari, J. (2014). *Vamos tekee vaikutuksen – Vamos-nuorten hyvinvointikokemukset ja tulevaisuuden odotukset*. (Helsingin Diakonissalaitos, raportti 1/2014). Saatavilla 8.9.2017 https://www.hdl.fi/images/stories/liitteet/VAMOS_ISBN_lowres.pdf
- Bamming, R. & Hilpinen, M. (2016). *Työpajatoiminta 2015*. (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:26). Saatavilla 8.9.2017 <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75397/okm26.pdf>
- Bushnaief, A. & Nikula, L. (2016). *Toimintamalli vaikeimmassa asemassa olevien nuorten osallisuuden vahvistamiseen – VAPA-hankkeen Muhoksen pilotoinnin loppuraportti*. Saatavilla 8.9.2017 https://www.nuortenystavat.fi/download/2/vapa-hanke_2014-2016.../pdf
- Hakkarainen, N. (2011). Mä tunnen oikeesti olevani hyvä jossakin. Nuorten kokemuksia työpajatoiminnasta Pitkäniemessä, Nokialla. (Opinnäytetyö, Satakunnan ammattikorkeakoulu, kuntoutusohjauksen ja -suunnittelun koulutusohjelma). Saatavilla 8.9.2017 https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/37724/Hakkarainen_Niina.pdf?sequence=1
- Hämäläinen, J. (2008). Nuorten osallisuus. Teoksessa J. Hämäläinen & E. Nivala (toim.) *Sosiaalipedagoginen aikakauskirja, vuosikirja 2008*. Pori: Suomen sosiaalipedagoginen seura, 13–34.
- Kapiainen, S. Väisänen, A. & Haula, T. (2014). *Sosiaali- ja terveydenhuollon yksikkökustannukset Suomessa 2011*. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos – Raportti 3/2014). Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-079-5>
- Korhonen, V. & Limpi, S.-L. (2011). Sisä-Savon työpajojen vaikuttavuuden arviointi. Nuorten ajatuksia siitä, miten pajajakso on vaikuttanut heidän elämään. (Opinnäytetyö, Humanistinen ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma). Saatavilla 8.9.2017 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/29601/korhonen_virve.pdf?sequence=1
- Laamanen, P. (2016). ”Tää on ollut miulle pelkkää plussaa”: Nuorten työpajatoiminta Pieksämäellä. (Opinnäytetyö, Mikkelin ammattikorkeakoulu, kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma). Saatavilla 8.9.2017 http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/114393/Laamanen_Pauliina.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Mononen, A. (2005). Työ- ja toimintakyvyn arviointi työpajassa. Teoksessa J. Hassinen (toim.) *Työ- ja yksilövalmennuksen käytäntöjä – näkökulmia 2000-luvun työpajojen palveluihin*. Helsinki: Valtakunnallinen työpajayhdistys, 42–66.
- Nordic Healthcare Group (2016). *Vamos – Vaikuttavuuden mittaamisen arviointi. Loppuraportti. Hyvän Mitta -hanke*. Saatavilla 8.9.2017 <http://www.mesaatio.fi/wp-content/uploads/2016/09/2016-12-09-VAMOS-Vaikuttavuuden-mittaaminen-Loppuraportti.pdf>
- Ohtonen, J. (2016). *Starttivalmennus ja työpajatoiminta – Taloudellisia näkökulmia*. Saatavilla 8.9.2017. http://www.tpy.fi/site/assets/files/1372/startti2016_verkkojulkaisu_sivuittain.pdf

- Paananen, R., Surakka, A. & Kainulainen, S. (2017). Nuorten ehdoilla parempiin tuloksiin. (Kuntaelämä-blogi 31.3.2017). Saatavilla 8.9.2017 <https://kuntalehti.fi/blogit/nuorten-ehdoilla-parempiin-tuloksiin/>
- Pasanen, S. (2014). *Kustannuksia, säästöjä ja investointeja: Katsaus nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön kustannusvaikutuksiin*. Saatavilla 8.9.2017 <http://docplayer.fi/3752708-Kustannuksia-saastoja-ja-investointeja.html>
- Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri (2016). *Palveluhinnasto 2016*. Saatavilla 8.9.2017 https://www.ppsHP.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/npp/embeds/36952_Palveluhinnasto_2016netti.pdf
- Seppä, H. (2013). Työpaja nuorten kokemana – Etnografinen tapaustutkimus verkostomuotoisesta työpajatoiminnasta. (Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, sosiaalityö). Saatavilla 8.9.2017 https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/41257/URN:NBN:fi_jyu-201304251501.pdf?sequence=5
- Sokra-hanke (2016). Sokra-hankkeen määritelmä osallisuudesta 30.3.2016. Saatavilla 8.9.2017. <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/sokra/sosiaalinen-osallisuus>

LIITTEET

LIITE 1. Asiakkaiden sitoutuminen toimintaan ennen ja jälkeen pajajakson (kiinnittyneet asiakkaat).

	N	Ennen	Jälkeen	Muutos	Wilcoxon signed rank test
Sitoutuu yhdessä sovittuihin asioihin	54	2,46	2,81	0,23	0.001
Otaa vastuuta omista tekemisistään	52	2,58	2,79	0,21	0.001
Osallistuu säännöllisesti toimintaan	53	2,43	2,7	0,27	0.005
Suunnittelee tulevaisuuttaan	54	2,52	3,2	0,68	0.000

LIITE 2. Henkilölukumäärien siirtymät sitoutumisessa.

Sitoutuu yhdessä sovittuihin asioihin	Ennen	Jälkeen	Muutos
1 = Heikkoa vähäistä, ei toteudu	13	10	-3
2	16	9	-7
3	13	17	+5
4	11	17	+6
5 = Tuntuu lupaavalta, näyttää todennäköiseltä	1	1	0
Ei tietoa	0	0	0
Otaa vastuuta omista tekemisistään			
1	10	9	-1
2	16	8	-8
3	14	22	+8
4	10	11	+1
5	2	2	0
Ei tietoa	2	2	0
Osallistuu säännöllisesti toimintaan			
1	14	12	-2
2	14	8	-6
3	16	20	+4
4	6	10	+4
5	3	3	0
Ei tietoa	1	1	0
Suunnittelee tulevaisuuttaan			
1	15	4	-11
2	13	11	-2
3	13	15	+3
4	9	18	+9
5	4	6	+2
Ei tietoa	0	0	0

LIITE 3. Asiakkaiden oman elämäntilanteen ymmärtäminen ja tulevaisuuteen suuntaaminen (kiinnittyneet asiakkaat).

	N	Ennen	Jälkeen	Muutos	Wilcoxon signed rank test
On realistinen käsitys omasta tilanteesta	47	2,26	2,88	0,62	0.000
Löytää omia vahvuuksiaan	54	2,24	2,67	0,43	0.000
Motivoitunut oman elämäntilanteensa parantamiseen	54	2,35	3,02	0,67	0.000
Suhtautuu elämään myönteisesti	50	2,5	2,72	0,22	0.013
On tavoitteita elämässä	53	2,72	3,04	0,32	0.003
Suhtautuu myönteisesti tarjottuihin palveluihin ja tukeen	53	2,93	3,32	0,39	0.001
Osallistuu pajatoiminnan suunnitteluun	44	1,95	2,14	0,19	0.011
Ehdottaa ideoita pajalla toteutettavaksi	43	1,81	2,16	0,35	0.002

LIITE 4. Henkilölukumäärien siirtymät oman elämäntilanteen ymmärtämisessä ja tulevaisuuteen suuntaamisessa.

On realistinen käsitys omasta tilanteesta	Ennen	Jälkeen	Muutos
1 = Heikkoa vähäistä, ei toteudu	12	5	-7
2	18	10	-8
3	10	20	+10
4	7	12	+5
5 = Tuntuu lupaavalta, näyttää todennäköiseltä	0	1	+1
Ei tietoa	7	6	-1
Löytää omia vahvuuksiaan			
1	15	5	-10
2	15	19	+4
3	21	20	-1
4	2	9	+7
5	1	1	0
Ei tietoa	0	0	0
On motivoitunut oman elämäntilanteensa parantamiseen			
1	13	6	-7
2	18	9	-9
3	15	18	+3
4	7	20	+14
5	1	1	0
Ei tietoa	0	0	0

LIITE 4. Jatkuu...

...LIITE 4. Jatkuu.

On realistinen käsitys omasta tilanteesta	Ennen	Jälkeen	Muutos
Suhtautuu elämään myönteisesti			
1	12	8	-4
2	11	11	0
3	18	19	+1
4	8	11	+3
5	1	1	0
Ei tietoa	4	4	0
On tavoitteita elämässä			
1	6	4	-1
2	14	12	-3
3	23	17	-6
4	9	18	+9
5	1	2	+1
Ei tietoa	1	1	0
Suhtautuu myönteisesti tarjottuihin palveluihin ja tukeen			
1	5	3	-2
2	16	9	-7
3	17	17	0
4	10	16	+6
5	6	8	+2
Ei tietoa	0	1	+1
Osallistuu pajatoiminnan suunnitteluun			
1	18	15	-3
2	14	13	-1
3	9	12	+3
4	2	3	+1
5	1	1	0
Ei tietoa	10	10	0
Ehdottaa ideoita pajalla toteutettavaksi			
1	20	15	-5
2	15	13	-2
3	5	9	+4
4	2	5	+3
5	1	1	0
Ei tietoa	11	11	0

LIITE 5. Vuorovaikutustaitojen kehittyminen pajajakson aikana (kiinnittyneet asiakkaat).

	N	Ennen	Jälkeen	Muutos	Wilcoxon signed rank test
Ottaa katsekontaktia	54	2,46	3,13	0,67	0.000
Osallistuu aktiivisesti ryhmätoimintaan	44	1,86	2,2	0,34	0.001
Pystyy toimimaan ryhmässä	47	2,64	2,94	0,30	0.004
Auttaa ja neuvoo muita	43	2,44	2,77	0,33	0.002

LIITE 6. Henkilölukumäärien siirtymät vuorovaikutustaitojen kehittämisessä.

Ottaa katsekontaktia	Ennen	Jälkeen	Muutos
1 = Heikkoa vähäistä, ei toteudu	14	3	-11
2	17	9	-8
3	10	24	+14
4	10	14	+4
5 = Tuntuu lupaavalta, näyttää todennäköiseltä	3	4	+1
Ei tietoa	0	0	0
Osallistuu aktiivisesti ryhmätoimintaan			
1	21	15	-6
2	12	11	-1
3	7	12	+5
4	4	6	+2
5	0	0	0
Ei tietoa	10	10	0
Pystyy toimimaan ryhmässä			
1	10	7	-3
2	14	9	-5
3	10	15	+5
4	9	12	+3
5	4	4	0
Ei tietoa	7	7	0
Auttaa ja neuvoo muita ihmisiä			
1	12	9	-3
2	12	8	-4
3	9	12	+3
4	8	12	+4
5	2	2	0
Ei tietoa	11	11	0

LIITE 7. Arjen sujumisen kehittyminen pajajakson aikana (kiinnittyneet asiakkaat).

	N	Ennen	Jälkeen	Muutos	Wilcoxon signed rank test
Vuorokausirytmä hallussa	53	2,33	2,81	0,48	0.000
Tekee kotitöitä	27	2,85	3,00	0,25	0.279 ¹
Kauppa-asioiden hoitaminen onnistuu	49	3,3	3,41	0,11	0.129 ²
Säännöllinen ateriarytmi järkevillä ruokavalinnoilla	35	2,56	2,86	0,3	0.021
Pystyy hoitamaan viranomaisasioita itsenäisesti	52	2,35	2,71	0,36	0.000

1), 2) Ei tilastollisesti merkitsevä.

LIITE 8. Henkilölukumäärien siirtymät arkipäivän askareissa.

Vuorokausirytmä hallussa	Ennen	Jälkeen	Muutos
1 = Heikkoa vähäistä, ei toteudu	17	10	-7
2	15	11	-4
3	11	15	+4
4	9	13	+4
5 = Tuntuu lupaavalta, näyttää todennäköiseltä	2	4	+2
Ei tietoa	0	1	+1
Tekee kotitöitä			
1	4	3	-1
2	5	7	+2
3	11	9	-2
4	5	7	+2
5	2	3	+1
Ei tietoa	27	25	-2
Kauppa-asioiden hoitaminen onnistuu			
1	4	2	-2
2	6	5	-1
3	17	19	+2
4	17	17	0
5	6	6	0

LIITE 8. Jatkuu...

...LIITE 8. Jatkuu.

Ei tietoa	4	5	+1
Säännöllinen ateriarytmi järkevillä ruokavalinnoilla			
1	10	6	-4
2	7	5	-2
3	11	15	+4
4	5	6	+1
5	3	3	0
Ei tietoa	18	19	+1
Pystyy hoitamaan viranomaisasioita itsenäisesti			
1	11	8	-3
2	17	10	-7
3	20	24	+4
4	3	9	+6
5	1	1	0
Ei tietoa	2	2	0

LIITE 9. Elämäntilanteen ja palvelujen käyttömahdollisuuksien arviointia (kiinnittyneet asiakkaat).

	N	Ennen	Jälkeen	Muutos	Wilcoxon signed rank test
Terveystilanne ja hoidontarve selvitetty	50	0,5	0,7	0,2	0.007
Käyttää tarpeenmukaisesti terveyspalveluja	48	0,73	0,81	0,08	0.102 ³
Ottaa säännöllisesti tarvitsemansa lääkkeet	18	0,67	0,89	0,22	0.046
Saa tarvittavat palvelut ja tuet sosiaalitoimesta	41	0,61	0,95	0,34	0.000
Saa terapiaa jota tarvitsee	22	0,30	0,55	0,15	0.059 ⁴
Päihteiden käyttö hallinnassa	42	0,83	0,91	0,08	0.83 ⁵
Talous- ja velkatilanne selvitetty	27	0,22	0,52	0,3	0.005
Asumistilanne on kunnossa	54	0,89	0,96	0,07	0.059 ⁶

3), 4), 5), 6) Ei tilastollisesti merkitsevä.

LIITE 10. Henkilölukumäärien siirtymät elämäntilanteen muutoksissa ja palvelujen käytössä.

Terveystilanne ja hoidontarve selvitetty	Ennen	Jälkeen	Muutos
Ei	24	15	-9
Kyllä	26	35	+9
Ei tietoa	4	4	0
Käyttää tarpeenmukaisesti terveyspalveluja			
Ei	13	9	-4
Kyllä	35	39	+4
Ei tietoa	6	6	0
Ottaa säännöllisesti tarvitsemansa lääkkeet			
Ei	6	2	-4
Kyllä	12	16	+4
Ei tietoa	36	36	0
Saa tarvittavat palvelut ja tuet sosiaalitoimesta			
Ei	16	2	-14
Kyllä	25	39	+14
Ei tietoa	13	13	0
Saa terapiaa jota tarvitsee			
Ei	16	10	-6
Kyllä	7	12	+5
Ei tietoa	31	32	+1
Päihteiden käyttö hallinnassa			
Ei	7	4	-3
Kyllä	35	39	+2
Ei tietoa	12	11	-1
Talous- ja velkatilanne selvitetty			
Ei	21	13	-8
Kyllä	6	14	+8
Ei tietoa	27	27	0
Asumistilanne kunnossa			
Ei	6	2	-4
Kyllä	48	52	+4
Ei tietoa	0	0	0

LIITE 11. Asiakkaan sosiaalisen elämän ja verkostojen kehittyminen paja- jakson aikana (kiinnittyneet asiakkaat).

	N	Ennen	Jälkeen	Muutos	Wilcoxon signed rank test
Harrastaa jotakin	53	0,58	0,68	0,1	0.025
On ystävä/jonkinlainen ystävyysuhde toiseen henkilöön	51	0,90	0,92	0,02	0.317 ⁷
On tukiverkosto myös valmennuspajan ulkopuolella, jonka puoleen voi kääntyä	49	0,78	0,80	0,02	0.317 ⁸

7), 8) Ei tilastollisesti merkitsevä.

LIITE 12. Henkilölukumäärien siirtymät sosiaalisen elämän ja verkostojen näkökulmasta.

	Ennen	Jälkeen	Muutos
Harrastaa jotakin			
Ei	22	17	-5
Kyllä	31	36	+5
Ei tietoa	1	1	0
On ystävä/jonkinlainen ystävyysuhde toiseen henkilöön			
Ei	5	4	-1
Kyllä	47	47	0
Ei tietoa	2	3	+1
On tukiverkosto myös pajan ulkopuolella, jonka puoleen voi kääntyä			
Ei	11	10	-1
Kyllä	39	39	0
Ei tietoa	4	5	+1

LIITE 13. Mahiksen viikko-ohjelma.

	MAANANTAI	TIISTAI	KESKIVIikko	TORSTAI	PERJANTAI
<i>Aamu</i>	TEHTÄVIEN VALINTA		TEHTÄVIEN VALINTA	TEHTÄVIEN VALINTA	TEHTÄVIEN VALINTA
Aamupäivä		YKSILÖPÄIVÄ: ASIAKKAILLE VARATTUJA YKSILÖAIKOJA á 45–60min	SIIVOUSPÄIVÄ RUUANLAITTOA	erilaisia teemoja yhteisesti PAJA-PALAUVERI	SÄHLYVUORO yhteinen Tärpin ⁹ kanssa TAI RETKEILYÄ/ LUONNOSSA LIIKKUMISTA
11.30–12.00	LOUNAS		LOUNAS	LOUNAS	LOUNAS
Iltapäivä	Kahvila Winkki klo 12–14: työnhaku-kahvila avoin kaikille	YKSILÖAIKOJA PIENRYHMÄ KLO 15–17 esim. mammaryhmä		LIIKUNTA-ILTAPÄIVÄ	
15.00	LOPETUS	LOPETUS	LOPETUS	LOPETUS	LOPETUS

9) Tärppi on Muhoksella toimiva, yli 28-vuotiaiden työttömien ja työelämän ulkopuolella olevien valmennuspaja ja kohtaamispaikka.

LIITE 14. Kyselylomake – vaikutusten ja kustannusten tarkastelua (muokattu sähköisen lomakkeen pohjalta).

TAUSTATIEDOT

1. Asiakasnumero

2. Syntymävuosi

3. Sukupuoli

Mies

Nainen

Jotain muuta

4. Mitä kautta/kenen ohjaamana asiakas on tullut valmennuspajalle? *

1. TE-toimisto

2. TYP

3. Peruskoulu

4. Toisen asteen oppilaitos

5. Muu oppilaitos

6. Kela

7. Sosiaali- ja terveystoimi

8. Suoraan pajalle

9. Kriminaalihuolto

10. Etsivä nuorisotyö

11. MT-palvelut

12. Armeija/time out toiminta

13. Muu taho, ei tietoa

14. Muu taho, täytä tähän

5. Minkä tyypisessä toimenpiteessä asiakas on ollut ja kuinka kauan (kk)?

tiivin tuen aloitus

mahis-sopimus

kuntouttava työtoiminta

työkokeilu

6. Asiakkaan käyttämät toimintamenetelmät?

yksilövalmennus

ryhmävalmennus

työhönvalmennus

seinätön valmennus

kuntouttava valmennus (mm. mt asiakkaan laaja-alaista tukea)

jalkautuva työ

7. Jalkautuvan työn muoto ja intensiteetti

1–4 krt 5–9 krt 10–19 krt Yli 20 krt

Oppilaitokset

Viranomaiset

Terveystuho/neuvola

Työpaikat

Asiointi

Kotiin

Harrastukseen tukeminen

8. Valmennuspajalla aloittaessaan asiakas asui

Yksin

Vanhemman/vanhempien/sukulaisten kanssa

Yhdessä avo/aviopuolison kanssa

Jossain muualla, missä?

9. Valmennuspajalta pois lähdettyään/elokuussa 2016 asiakas asui

Yksin

Vanhemman/vanhempiensa/sukulaistensa luona

Yhdessä avo-/aviopuolison kanssa

Jossain muualla, missä?

10. Onko asiakkaalla lapsia?

Kyllä

Kyllä, mutta hän/he ei/eivät asu samassa kotitaloudessa

Ei

11. Onko asiakas tekemisissä vanhempansa/vanhempiensa kanssa?

Kyllä

Ei

Ei tietoa

PERUSKOULU JA SEN JÄLKEINEN ELÄMÄ

12. Oliko asiakas suorittanut peruskoulun loppuun /

onko saanut päättötodistuksen peruskoulusta ennen valmennuspajalle tuloa?

Kyllä

Ei

13. Onko asiakas suorittanut peruskoulun loppuun /

saanut päättötodistuksen peruskoulusta elokuun 2016 loppuun mennessä?

Kyllä, oli jo suorittanut sen ennen pajalle tuloa

Kyllä, suoritti peruskoulun loppuun valmennuspajalla olleessaan

Ei, ei ole saanut peruskoulun päättötodistusta

14. Oliko asiakas hakenut peruskoulun jälkeisiin opintoihin

ennen valmennuspajalla aloittamista?

Kyllä

Ei

Ei tietoa

15. Onko asiakas hakenut peruskoulun jälkeisiin opintoihin pajajakson aikana?

Kyllä

Ei

Ei tietoa

16. Onko asiakas saanut peruskoulun jälkeisen opiskelu-/oppisopimuspaikan jo

ennen valmennuspajalle tulemistä? Huom. tähän kysymykseen voi lisätä tarkennusta seuraavassa avoimessa kysymyksessä

Kyllä, ja on suorittanut opinnot loppuun

Kyllä, mutta opinnot ovat keskeytyneet

Ei ole saanut opiskelu-/oppisopimuspaikkaa

17. Jos haluat kertoa tarkentavaa tietoa liittyen edelliseen kysymykseen,

niin tähän voit kirjoittaa lisätiedot liittyen peruskoulun jälkeisen opiskelupaikan hakuun tms.

18. Onko asiakas saanut valmennuspajakson aikana peruskoulun jälkeisen opiskelu-/oppisopimuspaikan?

Ei koske tätä asiakasta, koska hän oli, jo saanut opiskelupaikan ennen pajalla aloittamista

Kyllä

Ei

19. Jos haluat kertoa tarkentavaa tietoa liittyen edelliseen kysymykseen, niin tähän

voit kirjoittaa lisätiedot liittyen pajajakson aikana tapahtuneisiin peruskoulun jälkeisiin opiskelupaikan haku tms.

20. Oliko asiakkaalla todettu ennen valmennuspajakajakson aloittamista oppimisen tai mielenterveyden häiriö?

- Ei
- Kyllä, joku
- Kyllä, useita
- Ei tietoa

21. Onko asiakkaalla todettu valmennuspajakajakson aikana joku oppimisen tai mielenterveyden häiriö?

- Ei
- Kyllä, joku
- Kyllä, useita

22. Oliko asiakkaalla päihdeongelma hänen aloittaessa valmennuspajalla?

- Ei
- Kyllä
- Ei tietoa

23. Onko asiakkaalla edelleen päihdeongelma valmennuspajan vaiheen loputtua/elokuu 2016?

- Ei, asiakkaalle ei ollut ongelmaa tässä asiassa alun perinkään
- Ei ole enää ongelmaa
- Kyllä, mutta tilanne on hieman parempi
- Kyllä, on edelleen ongelma
- Ei tietoa

24. Oliko asiakkaalla kokemusta työelämästä esimerkiksi työkokeilusta, kesätöistä tms. ennen valmennuspajalle tulemistä?

25. Onko asiakas saanut kosketusta työelämään, esimerkiksi työkokeilun tms. kautta valmennuspajakajakson aikana?

SITOUTUMINEN (alkuperäisessä kyselylomakkeessa kysymyksissä 26–32 on ollut omat vastauskohdat sekä ”aloittaessaan”- että ”lopettaessaan” -kohtiin)

26. Sitoutuminen aloittaessa

1 = Heikkoa, vähäistä, ei toteudu; 5 = Tuntuu lupaavalta, näyttää todennäköiseltä; 6=ei tietoa

ALOITTAESSAAN / LOPETTAESSAAN

1 2 3 4 5 6

Sitoutuu yhdessä
sovittuihin asioihin

Ottaa vastuuta omista
tekemisistään

Osallistuu säännöllisesti
toimintaan

Suunnittelee
tulevaisuuttaan

27. Käsitys omasta elämäntilanteesta aloittaessa

1 = Heikkoa, vähäistä, ei toteudu; 5 = Tuntuu lupaavalta, näyttää todennäköiseltä; 6=ei tietoa

ALOITTAESSAAN / LOPETTAESSAAN

1 2 3 4 5 6

On realistinen käsitys
omasta tilanteesta

Löytää omia vahvuuksiaan

28. Tulevaisuuteen suuntautuminen

1 = Heikkoa, vähäistä, ei toteudu; 5 = Tuntuu lupaavalta, näyttää todennäköiseltä; 6=ei tietoa

ALOITTAESSAAN / LOPETTAESSAAN

	1	2	3	4	5	6
On motivoitunut oman elämäntilanteensa parantamiseen						
Suhtautuu elämään myönteisesti						
On tavoitteita elämässä						
Suhtautuu myönteisesti tarjottuihin palveluihin ja tukeen						
Osallistuu pajatoiminnan suunnitteluun						
Ehdottaa ideoita pajalla toteutettavaksi						

VUOROVAIKUTUSTAJDOT

29. Vuorovaikutustaitojen kehittyminen

1 = Heikkoa, vähäistä, ei toteudu; 5 = Tuntuu lupaavalta, näyttää todennäköiseltä; 6=ei tietoa

ALOITTAESSAAN / LOPETTAESSAAN

	1	2	3	4	5	6
Ottaa katsekontaktia						
Osallistuu aktiivisesti ryhmätoimintaan						
Pystyy toimimaan ryhmässä						
Auttaa ja neuvoo muita ihmisiä						

ARJEN SUJUMINEN

30. Arki haltuun. Asiakkaalla on/Asiakas

1 = Heikkoa, vähäistä, ei toteudu; 5 = Tuntuu lupaavalta, näyttää todennäköiseltä; 6=ei tietoa

ALOITTAESSAAN / LOPETTAESSAAN

	1	2	3	4	5	6
Vuorokausirytmä hallussa						
Tekee kotitöitä						
Kauppa-asioiden hoitaminen onnistuu						
Säännöllinen ateriaritmi järkevillä ruokavalinnoilla						
Pystyy hoitamaan viranomaisasioita itsenäisesti						

ELÄMÄNTILANNE JA SOTE-PALVELUJEN KÄYTTÖ

31. Hyvinvointi ja siihen liittyvien palvelujen käyttö. Asiakkaan...

1=Kyllä, 2=Ei, 3= Ei tietoa

ALOITTAESSAAN / LOPETTAESSAAN

	1	2	3
Terveystilanne ja hoidontarve on selvitetty			
Käyttää tarpeenmukaisesti terveyspalveluja			
Ottaa säännöllisesti tarvitsemansa lääkkeet			
Saa tarvittavat palvelut ja tuet sosiaalitoimesta			
Saa terapiaa jota tarvitsee			
Päihteiden käyttö hallinnassa			
Talous- ja velkatilanne selvitetty			
Asumistilanne on kunnossa			

SOSIAALINEN ELÄMÄ JA VERKOSTOT

32. Sosiaalisuus ja verkostot

1=Kyllä, 2=Ei, 3= Ei tietoa

ALOITTAESSAAN / LOPETTAESSAAN

	1	2	3
Harrastaa jotakin			
On ystävä/jonkinlainen ystävyyssuhde toiseen henkilöön			
On tukiverkosto myös Mahiksen ulkopuolella, jonka puoleen voi kääntyä			

33. Millaisia terapioida (esim.psykoterapia, musiikkiterapia, taide- tms.) ja erityistukea asiakas sai pajajakson aikana?

ASIAKKAAN ELÄMÄNTILANTEEN KEHITYS

34. Asiakkaan sijoittuminen valmennuspajajakson aikana

Koulutukseen
Työelämään
Muu ohjattu toimenpide
Muu (armeija, äitiysvapaa),
Edelleen pajalla
Työttömäksi
Keskeyttänyt pajajakson,
Muutto toiselle paikkakunnalle,
Eläkkeelle
Ei tietoa
Ei aloittanut

35. Asiakkaan elämäntilanne elokuussa 2016

Opiskelemassa

Työelämässä

Muu ohjattu toimenpide

Muu (armeija, äitiysvapaa),

Edelleen pajalla

Työtön

Keskeyttänyt pajajakson

Muutto toiselle paikkakunnalle

Eläkkeelle

Ei tietoa

Ei aloittanut

36. Lisätietoja

SARJOJEN KRITEERIT

DIAK TUTKIMUS -sarjassa julkaistaan uutta ja innovatiivista tietoa tuottavia tieteellisiä tutkimuksia Diakonia-ammattikorkeakoulun opetus-, tutkimus- ja kehittämistoiminnan alueilta. Julkaisut ovat monografioita tai artikkelikokoelmia.

DIAK TYÖELÄMÄ -sarjassa julkaistaan tutkimus- ja kehittämisraportteja sekä opinnäytetöitä, jotka ovat tuottaneet innovatiivisia ja merkittäviä työelämää kehittäviä tuloksia. Sarjaan voivat tarjota julkaisuja Diakonia-ammattikorkeakoulun työntekijät, opinnäytetyöntekijät ja ulkopuoliset kirjoittajat.

DIAK PUHEENVUORO -sarjassa julkaistaan Diakonia-ammattikorkeakoulun temaattisia puheenvuoroja, erilaisia selvityksiä sekä opinnäytetöitä. Tekstilajiltaan julkaisut voivat poiketa tieteellisestä tai raportoivasta tekstistä.

DIAK OPETUS -sarjassa julkaistaan pedagogista kehittämistä kuvaavia julkaisuja, oppimateriaaleja, oppaita ja työkirjoja.

DIAK PUHEENVUORO

DIAK PUHEENVUORO –sarjassa julkaistaan Diakonia-ammattikorkeakoulun temaattisia puheenvuoroja, erilaisia selvityksiä sekä opinnäytetöitä. Tekstilajiltaan julkaisut voivat poiketa tieteellisestä tai raportoivasta tekstistä.

Diak Puheenvuoro 1: Liisa Kauppinen & Irina Leino & Kirsti Kauppinen (toim.) 2016. Kokemuksellista taidetietä kulkemassa.

Diak Puheenvuoro 2: Jorma Niemelä (toim.) 2016. Sote sosiaalisen kestävyuden vahvistajana (saatavana vain verkkojulkaisuna).

Diak Puheenvuoro 3: Raili Gothóni, Mikko Malkavaara & Minna Valtonen (toim.) 2016. Muutosvoimaa – tutkielmia Diakista ja teologiasta.

Diak Puheenvuoro 4: Pulkkinen Mari, Rautasalo Eija & Rönkä Tuija (toim.) 2016. Arjen helmiä – työelämälähtöistä osallistavaa kehittämistä sairaanhoitajakoulutuksessa.

Diak Puheenvuoro 5: Marina Steffansson & Outi Polso 2017. Masennuksen hoitoon lääkkeitä, terapiaa ja liikuntaa. Pieksämäen kaupungin päihde- ja mielenterveyspoliklinikan asiakkaiden kokemuksia liikunnan tuottamasta hyvinvoinnista ja taloudellinen analyysi palveluketjun muutoksista.

Diak Puheenvuoro 6: Päivi Thizt 2017. Etsivää ja osallistavaa vanhustyötä kehittämässä. Ikäarvokas –hankkeen ulkoinen arviointi.

Diak Puheenvuoro 7: Hanna Hovila, Anna Liisa Karjalainen & Juhani Toivanen (toim.) 2017. Yhteistyötä, kehittämistä ja kokeilua ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksessa.

Diak Puheenvuoro 8: Päivi Vuokila-Oikkonen & Pirkko Pätynen 2017, Osallistavan yhteiskehittämisen prosessi : Esimerkkinä osallisuutta ja uusia palvelumalleja moniammatillisen palveluohjauksen keinoin (OSUMA) –projekti.

Diak Puheenvuoro 9: Keijo Piirainen & Tuula Pehkonen-Elmi 2017, Muuttuivatko palvelut ja mihin suuntaan? Nuorten palvelujen kehittämisen tuloksia Pieksämäellä 2015–2017.

Diak Puheenvuoro 10: Anne Surakka, Virpi Kuvaja-Köllner & Reija Paananen 2017, Valmennuspaja Mahiksen vaikutusten ja kustannusten tarkastelua: Aina saa tulla ja voi puhua mistä vaan, luottamuksella.

Diak Puheenvuoro 11: Heikki Hiilamo, Anne Määttä, Karoliina Kosken-
vuo, Jussi Pyykkönen, Tapio Rissanen & Sanna Aaltonen 2017, Nuorten osallisuuden edistäminen. Selvitysmiehen raportti.